

UNIVERZITA KARLOVA
HUSITSKÁ TEOLOGICKÁ FAKULTA

Rodina v současné společnosti

Family in Contemporary Society

Bakalářská práce

Vedoucí práce:

doc. PhDr. Petr Sak, CSc.

Autor:

Pavčina Suchá

Praha 2019

Poděkování:

Mé poděkování patří doc. PhDr. Petr Sakovi, CSc. za odborné vedení, trpělivost a ochotu, kterou mi v průběhu zpracování bakalářské práce věnoval. Dále bych chtěla poděkovat všem co mi pomohli se sběrem dat do výzkumné části, s překladem anotace a s technickou stránkou práce.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci „Rodina v současné společnosti“ vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že všechny použité prameny a literatura byly řádně citovány a že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 8.7.2019

Pavčina Suchá

.....

Anotace:

V dnešní době prochází rodina velkými změnami. Tradiční rodina zanikla a vznikla spousta fenoménů jako jsou rozvod pokles počtu dětí v rodině, změna rolí muže a ženy, změna role otce v rodině. Práce se zaměřuje na proměny rodiny v posledních dvaceti letech v České republice. Součástí práce je mezigenerační výzkum a porovnání mezipohlavních rozdílů.

Klíčové pojmy: manželství, reprodukce, rodina, role otce v rodině, rozvody manželství, sňatečnost

Annotation:

Today, the family is undergoing major changes. The traditional family has disappeared and many phenomena have arisen, such as divorce, lower amount of children, the interchange of traditional roles of a man and a woman and the change of the role of the father in the family. This work focuses on the changes of a family in the past 20 years in the Czech Republic. The part of this work is intergenerational research and a comparison of gender differences.

Keywords: divorce, family, marriage, nuptality, reproduction, role of father in family

Obsah

1.Úvod.....	6
2.Teoretická část	8
2.1.Historické pojetí rodiny.....	8
3.Proměny probíhající v ČR od 19. století po současnost.....	10
3.1.K nesezdaným soužitím a jednočlenným domácnostem.....	12
3.2.Individualismus a fenomén single.....	13
4.Založení rodiny, sňatkový trh	15
5.Sňatečnost, instituce manželství a reprodukční chování	16
5.1.Sňatečnost	16
5.2.Výhody a nevýhody, práva a povinnosti v manželství.....	18
5.2.1.Výhody a nevýhody manželství	18
Nevýhody manželství/ důvody neuzavření sňatku	18
Výhody manželství/ důvody k uzavření sňatku	19
5.2.2.Práva a povinnosti manželů	20
5.3.Reprodukce	21
5.3.1.Změny v reprodukci v České republice.....	21
5.3.2.Vliv vzdělání na reprodukci a věk prvorodiček	22
5.3.3.Počet dětí v rodině.....	24
6.Role otce a matky v rodině.....	26
6.1.Změna role otce v rodině.....	27
6.2.Zaměstnaná žena	28
6.3.Dvoukariérové rodiny	29
7.Rozvody manželství	31
7.1.Rozvody manželství z pohledu statistik.....	31
7.2.Příčiny rozvodů	32
8. Výzkumná část.....	34
8.1. Cíl výzkumu	34
8.2. Nástroj výzkumu	35
8.3.Předvýzkum	35
8.4.Respondenti.....	35
1. otázka	36
2.otázka	36
3.otázka	36
4. otázka	38
5.Otázka	38

6.otázka	42
7.otázka	42
8.otázka	43
9.otázka	44
10.otázka	46
11.otázka	48
12.otázka	50
13.otázka	52
14.otázka	54
15. otázka	57
16. otázka	61
17.otázka	63
18.otázka	66
19.otázka	68
20.otázka	72
Vyhodnocení dílčích cílů:	76
Závěr	79
Seznam použité literatury.....	81
Přílohy:.....	84

1.Úvod

Rodina je základní stavební prvek společnosti, byla tím prvotním na čem společnost vyrůstala, matka otec a dítě bylo pevným uskupením, které kolem sebe shromažďovalo další skupiny tvořící poznenáhlu celou naši společnost. Ovšem ani tento základní kámen není neměnný, proměňuje se nejen na základě změn celé společnosti v dané kultuře, tedy zevními faktory, ale i uvnitř sebe, také pohledem na muže a ženu a v současnosti čím dál tím větším zaměřením na dítě. Rozmach psychologie a sociologie rodinu povyšuje na výzkumný prvek a počiny v rodině již nejsou jen aktem náhody. Naše rodinné chování je dnes výsledkem uvažování nad tím, co je pro nás jako pro individuality nejvýhodnější, čímž poukazují na oddalování zakládání rodiny a vědomé snižování počtu dětí v rodině.

V teoretické části shrnuji proměny rodiny posledních dvaceti let, kde nemohu vynechat fenomén rozvodů, antikoncepce a na ni navazující snížení natality, dvoukariérových rodin, klesající sňatečnosti a oslabující se roli otce v rodině. Toto jsou z mého pohledu proměny nejvíce ovlivňující jak společnost, tak jednotlivce. Mezi své zdroje jsem zařadila především statistická šetření, které podle mého názoru tyto proměny ostentativně potvrzují.

Cílem mé výzkumné práce je zjistit hodnoty, které se týkají rodiny napříč generacemi a pohlavní rozdíly ve vnímání rodiny. Pohled na fenomény související s ní jako jsou například rozvody nebo role otce v rodině.

Toto téma jsem zvolila na základě svého zájmu o rodinu, který shledávám zčásti nevšedním oproti mým vrstevníkům. Rodinu vnímám jako nezbytnou součást života každého jedince, ať jde o psychickou i fyzickou výbavu přes výchovu a vnímání sebe sama jakož i zařazení mezi určitou skupinu nebo třídu. Založení rodiny je podle mého názoru tím nejvíce hodnotným, co ve svém životě můžeme uskutečnit, dáváme tím dar života a určujeme budoucnost našeho kulturního vybavení, které předáváme následujícím generacím. Když se na toto téma podívám více zeširoka vidím možnost, jak podporovat stát a lásku k naší vlasti pomocí budoucích generací, které by k tomuto chování měly být vedeny. Dále vidím možnost částečného utváření a testování sebe sama pomocí výchovy dětí a dalších důvodů proč shledávám toto téma ve svém životě velmi podstatným je mnoho.

Úvodem své práce bych chtěla také varovat před mou předpojatostí a pesimistickým náhledem na problematiku, z důvodu, že pocházím z rozvedené rodiny mohou být některé mé názory a vysvětlení určitých jevů zkreslené a silně subjektivní.

Výzkumnou i teoretickou část jsem pojala velmi zešíroka a snažila jsem se pojmout co nejvíce změn ve vnímání rodiny počínaje sňatečností, počtem dětí v rodině přes manželské soužití, role muže a ženy v rodině, až po rozvody manželství a jejich důvody.

2. Teoretická část

V úvodní části se věnuji především pojmu rodina, hlavně jeho vnímání, které zkoumám i ve výzkumné části (otázka 10) a lehce i její historii.

V závislosti na cíli práce je v rámci teoretické části potřeba zmínit především proměnu rodiny v posledních dvaceti letech, téma rozvodů a roli otce a matky v rodině. Vycházela jsem především z knih Iva Možného, jelikož mi jeho pohled na danou problematiku a jeho prognózy přišly nejpřesnější vzhledem k současnosti.

Dále se teoretická část opírá o statistická šetření především z českého statistického úřadu a statistická šetření, které byly publikovány.

2.1. Historické pojetí rodiny

Když se řekne rodina většině z nás se pravděpodobně vybaví dva rozesmátí rodiče a dvě děti, nebo naše osobní zkušenost. Mnoho lidí se jistě při pomýšlení na rodinu neusměje, naopak dnes lidi mohou i tvrdit, že na rodinu nevěří a nechtějí jí založit, alespoň tyto případy znám já ze své zkušenosti, z mé generace. Mohu jen doufat, že budoucí generace budou myšlenku rodiny otevřenější, než dnešní mladí lidé, jejichž matky sice už byly v jejich věku vdané a měly děti, ale oni na děti mají “spoustu času”.

Definice rodiny je mnoho, liší se přirozeně podle období jejich vzniku, náboženství a kultury. Možný zmiňuje, že původní pojetí rodiny se především týkalo domácnosti, tedy všech lidí, co žili v jednom domě, tedy otroky, služebnictvo, učně apod. Toto pojetí vydrželo až do 19 století. Vyšší třídy vnímaly rodinu především jako symbol pokrevního dědictví, rodu, majetku¹.

Velmi se mi líbilo, jak v sedmnáctém století ve Velké francouzské encyklopedii definuje Louis de Jaucourt rodinu jako “zlomek společnosti, přirozený stav a výbavu člověka”. Rodina je podle něj „nejpřirozenější a nejstarší ze všech společností, tvoří základ pro národ, který je složen z rodin, rodina se zakládá manželstvím a je to příroda, která člověka do tohoto svazku vtahuje, děti prodlužují život rodiny a udržují lidskou společnost”.²

---

¹ MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina*, str. 18

² MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina*, str. 17

“Pokrok společnosti a pokrok rodiny nelze od sebe oddělovat.” říká Encyklopedie moderní ženy (1964) v kontextu myšlenky, že dnešní společnost se již nemůže navrátit k původní promiskuitě, stejně jako se nemůžeme vrátit ke společnosti, která není digitalizovaná jako ta dnešní.³ Ovšem s tímto tvrzením nesouhlasím úplně, protože dnešní společnost promiskuitě spíše nahrává, než aby ji potlačovala, jak tomu bylo za dob kdy v českých zemích převládalo křesťanství, i když v té době samozřejmě probíhala také. Dnešní doba rozvodů manželství a prodlužování věku vstoupení do manželství vlastně schvaluje pohlavní život před svatbou a rozlučitelnost manželství dává muži i ženě opět “pohlavní svobodu”.

Dnešní představa rodiny se nepodobá ani jednomu z uváděných modelů, dnes rodinu vnímáme jako rodiče a jejich děti, důležitost krve v naší společnosti ztrácí na hodnotě, při neustálém zakládání nových rodin, jak zmiňuji níže, se nově založená rodina neohlíží na “rodinné dědictví” ve formě živnosti, ale zařizuje se podle svých zájmů. Služebnictvo v domě je dnes také výjimkou.

Možný rodinu definuje jako institucionální zajištění lidské reprodukce legitimní v určité společnosti-společnost daný a uznávaný způsob, jak mít a vychovávat děti.⁴ S touto definicí se nedá než souhlasit ovšem proměny, kterými rodina v současnosti prochází mohou způsobit změnu tohoto vnímání rodiny. Brzy by mohl být společností uznávaný způsob i mít rodinu bez dětí, tudíž nemít rodinu vůbec. Nerodinný život je stále více tolerovaný a jedním z mých cílů v této práci je zjistit nakolik je dnešní společnost ochotná pojetí instituce rodiny zvrátit.

---

³ Encyklopedie moderní ženy

⁴ MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost str. 116

3. Proměny probíhající v ČR od 19. století po současnost

„Rodina se v posledních desetiletích dosti podstatně proměňuje ve všech rozvinutých zemích naší civilizace, ekonomika pozdního kapitalismu a kulturní klima doby postmoderní (konec 20. Století) nejsou rodině příznivě nakloněny. V poslední třetině minulého století se v reprodukčním a rodinném chování vynořily některé nové trendy, které rodinu podstatně ovlivňují. Mění se základní souřadnice jejího postavení jako sociální instituce.”⁵

První proměna začala v sedmnáctém století v Evropě a severní Americe tím, že domácnost přestala být místem zaměstnání a úpadkem patriarchální hlavy rodiny, zrodila se nukleární rodina s mužem, jenž rodinu zabezpečuje ekonomicky a matkou, která se stará o domácnost. Sjednané manželství začalo ubývat na častosti a stalo se individuální volbou dvou lidí. S industrializací začal přesun do měst, byla zavedena povinná školní docházka, díky níž byly děti alespoň dopoledne odvedeny z rodin a mohly poznávat nové možnosti, které v rodině, kde se neučily a musely pracovat, neměly, jejich budoucnost již nemusela být pouze pokračováním v otcově živnosti.

Pozice žen na pracovním trhu byla na mnohem nižší úrovni než mužská, proto vznikala uskupení pro zrovnoprávnění žen, která musím říct, s pohledem na dnešní dobu, byla více než úspěšná. Muž přestal být jediným živitelem rodiny, status rodiny udávaný zaměstnáním muže byl ztracen a dnes už neuslyšíme pojmy jako „bankéřova dcera“, nebo „manželka kováře“. Z toho vyplývá i fakt, že pozice muže v rodině začala klesat, rozdíly mezi rolí ženy a muže v rodině již nejsou tak vysoké.⁶

V druhé polovině 20. století patří mezi změny zakládání rodiny znovu v každé generaci. V tradičních společnostech, namísto dnešní nukleární rodiny, byla vícegenerační domácnost s prarodiči, případně praprarodiči, asi polovina dětí se nedožila patnáctého roku věku, sirotci nebyli výjimkou. Rodina byla i hospodářskou jednotkou, věci, které si my dnes kupujeme si rodina vyráběla. Vdovy se znovu vdávaly a zemřelé matky byly těžce postrádány. Hlavní rolí ženy bylo být v domácnosti hospodyní, muž obstarával obživu pomocí dílny nebo hospodářství, na které po jeho smrti žena nestačila.⁷ V dnešní době je potřeba ženy v domácnosti pro mladé muže přežitkem, velká většina mužů umí vařit a obhospodařit domácnost sami, protože k tomu byli od útlého věku vedeni, matky dnes

---

⁵ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str. 258

⁶⁶ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť* str.29

⁷ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str. 258

nespoléhají s výchovou na muže a muž ani neví co by svého syna naučil, proto se domnívám, že dnešní samostatnost mužů je zapříčiněna častější výchovou žen.

Dále přestalo být obvyklé, aby se nevěsta stěhovala do rodiny ženicha⁸, podle mého názoru má tento jev mnoho společného s individuální kariérou každého člověka, v domě nás nedrží finanční závislost, nebo loajalita k rodičům. Děti odcházejí studovat do vzdálených měst a poté se již do rodiny nevracejí. Individualismus převládající v dnešní době nabádá lidi k odtržení se od rodičů a osamostatnění se. Navíc u dnešních dětí ztráta zájmu o prarodiče může vést k ztrátě zájmu o rodiče a o rodinu jako celek, o rodinu jako hodnotu. Zde ovšem mluvím především o *pocitech* mladých lidí, kteří nechtějí bydlet s rodiči, skutečnost nemusí být vždy nakloněna samostatně bydlící mládeži. Studenti bydlí na kolejích, nebo se spolubydlícími, častěji ovšem stále u rodičů, kde mohou setrvat déle, než by si sami přáli. Jsou ovšem i takoví, kteří si uvědomují výhody setrvání s rodiči. Jak píše níže rodiče pro své děti chtějí dnes to nejlepší, pokud jim to mohou dát, a proto pro ně odchod dítěte může znamenat takovou ztrátu, že se snaží, aby dítě v jejich domě zůstalo co nejdéle, otázkou zůstává zda-li je tento přístup správný a nevzniká tak mnoho nesamostatných jedinců.

Matoušek⁹ zmiňuje předpověď futurologů týkající se nových typů rodiny, které mají obsahovat zlomky tradičních vícegeneračních rodin a to:

- 1) Rodinu složenou z jednoho dítěte a jednoho rodiče, což by mohl být častěji než dosud také otec
- 2) Rodinu složenou z dvou homosexuálních rodičů, přičemž biologickým rodičem je jen jeden z nich
- 3) Rodinu s několika dětmi z různých manželství (dnes již velmi rozšířenou)
- 4) Rodinu, v níž se o děti budou starat prarodiče a rodiče budou plně pohlceni kariérou
- 5) Třígenerační rodinu, z níž bude v rodině z každé jeden člen

Matoušek se v této publikaci dívá na budoucnost rodiny různověji než Možný a tvrdí, že dokud bude existovat lidstvo budou existovat i rodiny, ovšem nejspíš v těchto netradičních současných i budoucích formách, které jsem zmínila výše. Podle mého názoru jsou tyto rodiny často viděné v současnosti, byly utvořeny velmi rychle díky zvýšené rozvodovosti.

---

⁸ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str. 118

⁹ MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*, str. 66

Tyto typy rodin Matoušek definuje na základě dojmu, že dnešní rodina je věc individuálního zájmu, nikoliv nadindividuální záležitost, jak tomu bylo dříve. Otázkou je, zda svoboda, která byla ženám, co se týče rozvodů a nemanželského početí dítěte, dána je krok správným směrem a není naopak odvrácením od rodinných hodnot a rodiny jako celku.

3.1.K nesezdaným soužitím a jednočlenným domácnostem

Na úpadek náhledu na manželství poukazuje ve svém výzkumu z roku 2010 Šamanová¹⁰ uvádí, že více respondentů (od 15 let) uvádělo, že je pro ně důležitější mít dítě (57%) než mít partnera (55%), což odpovídá dnešnímu trendu jednočlenných rodin. Obávám se, že se v mé výzkumné části tento jev potvrdí, důležitost partnerského soužití pro společnost a pro dítě se dle mého názoru v dnešní době podceňuje, diskuse o potřebě obou rodičů probíhá, ale podpora rodičovství a manželského svazku se v našem státě příliš neobjevuje a život v nesezdaném soužití je brán jako normální. Mnoho respondentů (55 %) uvádělo, že manželství není zbytečná instituce ovšem podle 55 % je v pořádku, když spolu lidé žijí bez sňatku a 40 % si myslí, že lidé, kteří chtějí mít děti nemusí uzavřít sňatek. Toto potvrzuje tvrzení Matouška o budoucnosti rodin, které zmiňuji výše. Společnost nechtěně podporuje společně s emancipací úpadek rodiny. Mladí lidé jsou dnes často na vahách, zda uzavřít či neuzavřít sňatek, pohled na tuto instituci jako na zbytečnou se rozšiřuje i s poklesem počtu věřících.

Díky jednočlenným a neúplným rodinám vzrůstá počet domácností, tudíž i domů, bytů. Běžným jevem se stala domácnost s jedním dospělým, nejčastěji matkou, a dětmi. Není ani výjimkou, aby domácnost tvořil i sám jednotlivec.¹¹ Nejde pouze o seniory, ale často o mladé lidi, kteří se chtěli osamostatnit od rodičů nebo žijí v nesezdaném soužití. Posledních pět sčítání lidu v ČR zaznamenalo trvalý pokles podílu rodinných domácností, průměr počtu lidí domácnosti bylo v roce 2011 byl 2,3 osoby, ve velkých městech 2,1 osoby na domácnost, což je opravdu málo, ovšem nesmíme pouštět ze zřetele, že nahlášený počet osob v domácnosti ještě neznamená, že se jich zde nepohybuje více, zvláště u nesezdaného soužití je časté, že partneři bydlí odděleně.

U samostatně bydlících jednotlivců jde především o samostatně žijící mladé muže, svobodné i rozvedené. Samostatně žijící ženy jsou více seniorky než mladé ženy, u mužů

---

¹⁰ Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav Rodinné hodnoty a postoje k manželství, AV ČR 11 MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str. 260

naopak. Osaměle žijící ženy velmi často vychovávají děti, tudíž nečiní domácnosti jednotlivců. Roste tedy i počet neúplných rodin. Neúplné rodiny často žijí s rodiči, tedy jako mezigenerační soužití. Tím se také potvrzuje jedno z tvrzení Matouška (viz výše) o třígeneračních rodinách, ovšem s pouze jedním členem z každé generace. Tento jev je dán nedostatkem bytů a nutností stěhování po rozvodu¹².

Často se v naší republice objevují i partnerství bez soužití, způsobené životní tísní, případně mladým věkem. Lidé staršího věku také zůstávají bydlet odděleně, zde je to z pragmatických důvodů, aby se měli kam vrátit, kdyby se vztah rozpadl. Vzrůst podílu nesezdaných soužití se stává trendem, stejně jako počtu mladých lidí bydlících samostatně-individualizace životní dráhy.

3.2. Individualismus a fenomén single

Mnoho mladých lidí dnes žije samotných dříve než s partnerem. Může jejich nezpůsobilost udržet manželství být skryta v tom, že život o samotě “single” je podle nich snazší, a více jim vyhovuje? Dříve takový život mladí lidé nepoznali, bydleli až do svatby, někdy i po ní, u rodičů. Podle mého názoru je to individualismus, co dnes lidi odtrhuje od rodinného života. Individualismus byl v historii lidstva pozorován vícekrát (např.: Starověké Řecko, renesance), ale dnes tento jev prostupuje celou populaci a netýká se jen elit, za což je možná zodpovědné zdánlivé stírání třídních rozdílů. Znaky individualismu v teoriích rodiny můžeme pozorovat na tvorbě nových rodin v každé generaci, fenoménu singles i ve vyšším věku, častosti rozvodů, poklesu porodnosti, odkládání rodičovství, protože dítě je vnímáno jako brzda individualizace.¹³ Rodičovství je jediný nezrušitelný vztah, který v dnešní době převládá, dříve jím bylo manželství, víra a zaměstnání byly také ve většině neměnné. Dnes je člověk svázán pouze svou ekonomickou existencí, ale jinak je převážně svobodný, proto možná mladé muže a ženy v dnešní době tolik odrazuje vstoupit do manželství a mít děti, když je pro ně svoboda vyhovující. Tuto myšlenku plně podporuje dnešní pracovní trh, který upřednostňuje bezdětné muže i ženy. Zde tedy vidím vysvětlení, proč mají lidé ve městech méně dětí, než lidé na vesnici – ve městech je velká možnost kariéry, studia, pracovní trh nabízí spoustu rozličných míst, proto myšlenka na rodinu lidem ve městě uniká, naproti tomu lidé na vesnici mají problém sehnat dobře

---

¹² *Jaké je složení domácností v ČR | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ*

¹³ *MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str. 235-243*

placenou pracovní pozici, proto u nich rodina stojí na prvním místě a její založení jim přináší úspěch, který si lidé z měst kompenzují kariérou a zábavou.¹⁴

V závěsu za individualismem spatřuji touhu po úspěchu dítěte, v dnešním trendu jedináčků není výjimkou, že rodič požaduje, aby jeho dítě mělo pro život vše a bylo úspěšné. V tradičních rodinách se dle mého názoru na úspěch hledělo ne jako na něco individuálního, ale na způsob, jak být prospěšný ostatním lidem, navíc dosáhnout úspěchu nebylo tak snadné jako je v dnešní době, zemědělec se nemohl stát králem, kdežto dnes již pro prestižní zaměstnání není vždy podmínka dobrý původ. Dnes je zkrátka pro společnost nežádoucí spokojit se s málem, chceme být stále větší a bohatší, což dokazuje i počet studentů na vysokých školách a úbytek učňů.

---

¹⁴ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str. 235

4.Založení rodiny, sňatkový trh

Společnost ulehčila rozhodování o vstupu do manželství díky možnosti rozvodu, ale kritéria výběru jsou díky tomu nejistá (jedná se o věc rozumu nebo srdce?)¹⁵ Zvažování vstupu do manželství, tedy vstup na sňatkový trh, je složitý a riskantní proces, vyžaduje i časovou investici. Do tohoto procesu ze sebe většinou vydáváme to nejlepší, z mého pohledu je ovšem otázkou, zda na toto snažení nepřestává být kladen vysoký důraz, když dnes může být partnerství a manželství pokládáno za přežitek. Do procesu namlouvání zasáhla antikoncepce, partnerství již není pouze cestou k uzavření manželství a početí dětí, výjimkou není ani plánování bezdětnosti. Antikoncepce se rozšiřuje teprve krátce, tudíž regulace rodičovství bude zjevně narůstat.

Co se týče sňatkového trhu chtěla bych se dotknout tématu omezení výběru partnera, jak zmiňuje Možný¹⁶ je to právě stav nedostatku jež nejvíc určuje lidské chování. Vnější limity určující výběr partnera jsou mnohdy v dnešní době rozhodující, mezi ně může patřit velikost skupiny, její stavba dle pohlaví nebo věková skladba. Valerie K. Oppenheimerová¹⁷ přirovnávala sňatkový trh k trhu pracovnímu - “Výborná místa je třeba hledat a investovat do nich, když odmítáme místa méně dobrá, utíká nám plat, jež bychom i z těch méně dobrých mohli dávno pobírat. Stanovujeme si minimální úroveň nástupního platu a místa s nižší nabídkou odmítáme, místo s vyšším platem, které se jim naskytne potom vezmeme i když víme, že bychom možná mohli najít místo ještě lépe placené. S přibývajícím věkem se k tomuto uchyluje stále více lidí. Pro “lépe placené místo” by ovšem člověk musel investovat více času.”

Transkulturní výzkum potvrzuje, že pro muže je rozhodující partnerčin vzhled a mládí, kdežto žena očekává, že partner bude o něco starší a bude schopen ekonomicky uživit rodinu. Tento jev je zcela pochopitelný, když manžel chce pro rodinu zdravé potomky a žena schopnost ekonomicky je zajistit.¹⁸

---

15 MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.117

16MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.121

17 MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.121

18 MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.121

5. Sňatečnost, instituce manželství a reprodukční chování

5.1. Sňatečnost

Manželství je v naší zemi právně definováno jako dobrovolné vstoupení do stavu manželského dvou lidí opačného pohlaví, účelem je založení rodiny, řádná výchova dětí, vzájemná podpora a pomoc.¹⁹ Zda tato definice z Rodinného práva stále platí je otázkou, mnoho lidí nepředpokládá, že by uzavřením sňatku byl pár nucen mít a vychovávat děti, je to pouze společenský předpoklad, který dle mého názoru stále více upadá.

Reprodukční strategie mladých žen se prudce změnila, zvýšila se hodnota ztracených příležitostí při početí dítěte, široká nabídka cestování, podnikání, univerzitního vzdělávání. Mladí lidé začali odkládat sňatek a rodičovství, věk porodu prvního dítěte a prvního sňatku stoupá. Podle Možného s prodlužováním věku prvního sňatku v České republice souvisí změna režimu a společnosti po revoluci.

Druhá polovina dvacátého století byla oproti současnosti velmi bohatá na uzavírání sňatků, v roce 2001 bylo pouze 2,8 procent žen ve věku 55-60 let nikdy neprovdaných. Dívky se vdávaly okolo 20 let, muži okolo 23 let. Po změně politického režimu tato skutečnost prudce klesla, pravděpodobnost sňatku pod 25 let klesla více než o polovinu, sňatky náctiletých až na výjimky vymizely.

Během devadesátých let stoupl procento svobodných 25letých žen ze 16 procent na 62 a troufnu si říci, že stále roste. Naproti tomu v roce 2001 mírně stoupla sňatečnost 25 - 30letých. Podle Možného má manželství u Čechů stále vysoký status²⁰, s tímto tvrzením si v dnešní době za svou generaci dovoluji nesouhlasit, sňatek je podle mého názoru již pouze společenskou prestižní událostí, není žádným veřejným posvěcením ani slibem před bohem, jeho důležitost je pouze zdánlivá.

U matek dnešních mladých lidí bylo zvykem, že po seznámení se s partnerem, nesezdaném soužití následovalo většinou neplánované početí dítěte a poté společností vynucený sňatek. Celá polovina dětí se rodila do osmi měsíců po sňatku, tedy byla počata za svobodna. Podle mého názoru se tento jev proměnil pouze tím, že dnešní mladí partneři, kteří početí dítěte neplánují, díky menšímu tlaku společnosti sňatek neuzavřou.

---

¹⁹ *Rodinné právo 89/2012 § 655*

²⁰ *MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str. 262*

Legitimizace narození dítěte svatbou je v dnešní době přežitkem a dle mého názoru souvisí také s převládajícím ateismem v České republice. Navíc možnost nechtěného početí dítěte díky vzrůstu užívání antikoncepčních metod klesá. Podle mého názoru se díky užívání antikoncepce naše společnost k uzavírání sňatků v brzkém věku, tedy kolem 20 let věku, již nevrátí, leda by užívání antikoncepčních pilulek nebo jiných antikoncepčních metod bylo odmítáno následující generací. Otázkou zůstává, jak moc se bude početí prvního dítěte oddalovat a zda-li není budoucností bezdětné partnerské soužití, již tedy ne manželství a ani rodina.

Nesezdané soužití před manželstvím bylo v osmdesátých letech minulého století běžné ve větších městech a pravděpodobnost této “předmanželské zkoušky” byla většinou podmíněna socioekonomickým statusem páru a jejich rodiny. Nesezdané soužití je dnešní společností tolerováno ba i podporováno, lidé považují za rozumné a zodpovědné soužití páru před svatbou, nejspíše je tato skutečnost vnímaná jako prevence rozvodu. Ovšem Možný²¹ tvrdí, že pouze jedna desetina mladých lidí by v nesezdaném svazku chtěla sama dlouhodobě žít, dnes již bude toto číslo pravděpodobně vyšší, ale toto zjištění je pro budoucnost instituce manželství pozitivní. Podle českého statistického úřadu byla v roce 2017 sňatečnost nejvyšší od roku 2008 (52 567 manželství) a to svobodných, rozvedených i ovdovělých osob, což potvrzuje prestižnost sňatků.²²

Podle Chaloupkové jsou v současnosti Češi k netradičním soužitím poměrně tolerantní, především pokud jde o “žití na zkoušku” před svatbou. Menší podporu má nesezdané soužití v případě, že pár neplánuje uzavřít sňatek, v tomto jevu jsou Češi stále poměrně konzervativní. Nejvíce podporují tento typ svazku členové nejmladší a střední generace, méně ho podporují členové generace nejstarší (více než 50 let). Z výzkumů v roce 2002 ovšem vyplývá, že Češi jsou velmi promanželsky orientovaní a za ideální životní soužití 80 % z dotázaných považuje manželství. Tento názor zastávají především vysokoškolsky vzdělaní. Dlouhodobému nesezdanému soužití dává přednost pouze 7 % z respondentů, stejný počet upřednostňuje oddělené bydlení, u čehož předpokládám, že jde o lidi starší, kteří už s manželstvím a společným bydlením zkušenosti mají. Snižuje se i počet lidí, kteří si myslí, že je nutné uzavřít sňatek pro početí dítěte.²³

---

²¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str. 117-129

²² *Svateb přibývá | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ*

²³ KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*

5.2. Výhody a nevýhody, práva a povinnosti v manželství

5.2.1. Výhody a nevýhody manželství

Za výhody a nevýhody manželství považuji skutečnosti, díky kterým veřejnost uzavírá nebo naopak neuzavírá sňatek. Vycházím především z výzkumů názorů žen a mužů, jejich motivací k sňatku, které budou obsaženy i ve výzkumné části. (otázka 15.) Tyto pojmy nejsou v literatuře bohužel uceleně popsány, výzkumů ohledně výhod a nevýhod manželství jsem bohužel mnoho nenašla, pokusím se tedy toto téma zhodnotit především ve výzkumné části práce.

Nevýhody manželství/ důvody neuzavření sňatku

Tuto kapitolu začnu poněkud pesimističtěji, a to výhodou nesezdaného soužití, tím totiž je ekonomické zvýhodnění matek samoživitelek, není v naší zemi výjimkou, aby páry čekaly na uzavření manželství až po početí dítěte, z důvodu, že matka samoživitelka má vyšší příspěvky od státu než vdaná žena, u které se nezjišťuje zda-li má partnera finančně ji podporujícího nebo nikoliv. Tím narážím na první nevýhodu, kterou jsou nižší přídatky na dítě pro celou rodinu než pro svobodnou matku.²⁴ Finanční důvody jsou zmiňovány často, patří mezi ně také důvod, že svatba je příliš nákladná.

Neochota dnešních mužů vstoupit do manželství je dle mého názoru také nevýhodou, která brzdí tuto instituci. Ženy shledávají jako nevýhodu manželství jeho nestabilitu v dnešní době a vysokou pravděpodobnost rozvodu. Některé dokonce shledávají roli muže/otce natolik bezvýznamnou, že z tohoto důvodu jim přijde uzavření sňatku nepotřebné.

Mnoho respondentů uvádí, že nepřináší vůbec žádné a že sňatek je příliš nákladný. Nevýhoda ztráty svobody a nezávislosti byla také často zmiňovaná. Instituce manželství přijde mnoha lidem zbytečná, říkají, že jde pouze o formalitu.²⁵

Sňatek nechtějí uzavřít lidé, kteří jsou zaměřeni na osobní svobodu a tento svazek je pro ně příliš svazující a lidé, kteří preferují neformální svazky.²⁶

---

²⁴ HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR str. 61*

²⁵ HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR str. 46*
²⁶ MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. *Modernizace a česká rodina str.196*

Výhody manželství/ důvody k uzavření sňatku

Mezi výhody zmiňovaly vdané matky především jistotu, kterou tento svazek přináší dítěti. Další uváděný důvod, který je považován za výhodu, je pocit, že manželství je důležité pro založení rodiny a výchovu dětí. Podle vdaných matek je ženatý muž zodpovědnější než muž, který manželství neuzavře a jednoduší jednání s úřady je také motivací k uzavření sňatku, zvláštním jevem je zmiňování finančních důvodů jak u výhod, tak u nevýhod.²⁷

Podle mého názoru se dnes příliš na výhody a nevýhody manželství nehledí, snoubenci zkrátka svazek uzavřou, když chtějí a neuzavřou, když nechťejí, ovšem ten, kdo ho v dnešní době většinou uzavřít nechce je především muž i když si myslím, že už i žen, které chtějí zůstat svobodné, přibývá. Jevem, který pro mne není příliš překvapivý je, že neprovdané matky zmiňovaly především nevýhody a jejich postoj k této instituci byl převážně negativní, a vdané matky se na manželství dívaly pozitivně a jako na nezbytnou instituci k početí a výchově dítěte.

Lidé žijící v manželství jsou většinou se svým rodinným stavem spokojeni, především ti orientovaní na rodinu.²⁸

Dopad uzavření sňatku je zaměřen hlavně na osobní život jedinců tedy jeho volný čas, omezením kulturních zálib, společenských kontaktů, tyto dopady se mění s délkou trvání, věku dětí apod. Lidé v manželství mají lepší vztahy s rodiči i se svými dětmi.²⁹

Mezi další výhody patří společné jmění, které zmiňuji níže. Oproti nesezdanému soužití je v manželství jasně určený podíl majetku, u soužití bez sňatku může při případném rozdělování majetku jít o velmi složitý proces. Například nájem družstevního bytu není možný dvěma lidmi, kteří nejsou ve svazku manželském, tudíž se musí dohodnout kdo z nich bude vlastníkem a členem družstva a kdo pouhým příslušníkem domácnosti. Po smrti vlastníka nemovitost nemusí zdědit partner. Tudíž v tomto ohledu shledávám manželství velmi výhodným.³⁰

---

²⁷ HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR str. 75*

²⁸ MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. *Modernizace a česká rodina str. 197*

²⁹ *Tamtéž str. 199*

³⁰ DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Manželství a rozvody: praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet str. 91*

5.2.2.Práva a povinnosti manželů

U dále zmiňovaných skutečností vznikajících spolu s manželstvím nebudu posuzovat, zda jde o výhody nebo nevýhody, protože tyto pocity jsou velmi subjektivní, rozhodnutí nechám až na respondentech v mé výzkumné části, případně zmíním názory z výzkumů obsažených v literatuře.

Jako věcnou výhodu uzavření sňatku by mohlo být považováno společné jmění manželů, které vzniká nabytým majetkem jednoho z partnerů během svazku, což může mnohdy přinést výhody pouze jednomu z partnerů. Uzavřením manželství může také dojít ke společnému nájmu bytu. Dnes nelze spoluvlastnictví manželů úplně zrušit, ovšem pokud snoubenci chtějí, mohou vlastnictví před svatbou právně upravit.

Vyživovací povinnost zajišťuje stejnou hmotnou a kulturní úroveň obou manželů a stejnou výši finančních prostředků, tato povinnost hraje roli především při rozvodu.³¹

Manželé jsou oprávněni o sobě znát určité informace, které jsou považovány za podstatné ať už od obeznámení o zdravotním stavu až po oznámení o vzetí do vazby nebo odmítnutí výpovědi o trestné činnosti.

Určení otcovství je podle mého názoru významnou výhodou v uzavření manželství, čímž myslím jeho jednoduchost, kdy je za otce považován manžel ženy, která dítě porodila.³²

Manželství obsahuje práva a povinnosti, čímž se velmi liší od nesezdaného partnerství, manželé jsou povinni žít spolu, být si věrni, vzájemně respektovat svoji důstojnost, pomáhat si, společně pečovat o děti a vytvářet zdravé rodinné prostředí, k těmto povinnostem je zejména přihlíženo při rozvodu, kdy jejich neplnění může být shledáno jako oprávnění manželství ukončit.³³

---

³¹ DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Manželství a rozvody: praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet* str 38

³² CHODĚRA, Oldřich. *Partnerství, manželství a paragrafy* str. 31

³³ CHODĚRA, Oldřich. *Partnerství, manželství a paragrafy* str. 28

5.3.Reprodukce

5.3.1.Změny v reprodukci v České republice

Roste počet dětí narozených svobodným matkám, v roce 2007 bylo narozených svobodné matce přes 30 tisíc a v roce 2017 už přes 50 tisíc. Počet narozených v manželství zůstává od roku 2012 na počtu okolo 60 tisíc.³⁴

Skutečné ovlivnění a utváření společnosti nastává ne svatbou, ale reprodukční strategií, porodností a výchovou dětí. Z hodnotových výzkumů vyplývá, že mladá generace stále uznává tradiční chování týkající se sňatků a důležité pro ně jsou u partnera vlastnosti smysl pro rodinný život, dobré vychování a dobrý vztah k dětem. Tato očekávání jsou stále tradiční, ovšem tyto postoje nejsou podporovány porodností, která od sedmdesátých let minulého století, tedy tzv. “Husákových dětí”, klesá na částky pod 100 tisíc v letech devadesátých. Možný zmiňuje důvod fenoménu rodin s pouze jedním nebo dvěma dětmi, a to posunování věku matky u prvního dítěte, při početí dítěte kolem 30 let věku nastává menší pravděpodobnost nejen na to, že bude v rodině tři a více dětí, ale i že budou v rodině i jen dvě děti.³⁵

Na čtvrtinu stoupl počet dětí narozených matkám do dvaceti let věku až na čtvrtinu, v dnešní době je tento pokles zajisté ještě značnější. V devadesátých letech vzrostl také počet žen, které po dosažení třiceti let věku stále neměly dítě a to z 6 na 18 procent. Možný zmiňuje plánovanou bezdětnost z výzkumu z roku 2004 jako nízkou, 20 procent mužů a 10 procent žen, z mého pohledu tato skutečnost každým rokem roste a není nízká, zvláště při úvaze, že ti, kteří bezdětnost neplánují, tak ji v budoucnu mohou z různých důvodů podstoupit. Nesmíme také zapomínat na stoupající počet rodin s pouze jedním dítětem, což plánování bezdětnosti sice nepodporuje, ale ani tento problém neulehčuje. Klesající porodnost je způsobena především nezájmem mužů o otcovství, podle mého názoru jde o v dnešní době o méně prestižní roli, mladí muži mají zkušenost s rozvodem ze své rodiny nebo i ze své minulosti. Otcořství se obtížněji určuje, tudíž můžeme sledovat počet dětí na jednu ženu, ovšem počet dětí u mužů se přesně sledovat nedá. Analogie s bezdětností žen a mužů je nesporná, ať už se přizpůsobují ženy mužům nebo muži ženám.³⁶

---

³⁴ *Vývoj obyvatelstva České republiky, Porodnost | ČSÚ*

³⁵ *MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str.264*

³⁶ *MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str.264*

Počet potenciálních matek se každou generací snižuje, jak zmiňuje Možný „Při současné porodnosti narodí se u nás na 100 žen 120 dětí. Znamená to, že na jejich místě pak bude o generaci později 60 potenciálních matek. Ty by pak, aby bylo vnuček opět tolik musely mít v průměru každá čtyři děti.” Stěží si dnes dokážeme představit, že by následující generace, nebo i dnešní “generace Z” měla v průměru čtyři děti. S dnešními hodnotami, touhou po cestování a zaměřením na individuální potřeby na místo potřeby společnosti je taková představa budoucnosti nemožná. Pokud by se tato míra reprodukce zachovala jako trvalá mohly by se děti, které se dnes rodí dožít České republiky s méně než třemi miliony původního obyvatelstva. Zbytek obyvatelstva bude tvořen především přistěhovalci a ovlivněn jejich porodností. Nezanedbatelný mi přijde i nezájem dnešní generace o populační růst českých občanů, nezáleží jim na tom, zda jsou nově narození jedinci české národnosti nebo jiné, naši porodnost již neurčují pouze české matky.

5.3.2.Vliv vzdělání na reprodukci a věk prvorodiček

Význam vzdělání v otázce dnešní reprodukce je také důležitý, tento vliv je negativní, díky tomu, že čím vzdělanější žena je tím méně má dětí. Počet vysokoškoláček stoupá každým rokem, z 23 229 vysokoškoláček v roce 2001 na 137 506 v roce 2010. Následně počet studentek klesá pouze na základě slabších populačních ročníků, ale stále se drží těsně pod 100 000³⁷, což je oproti době před dvaceti lety nezanedbatelná změna. Není se tedy co divit, že porodnost mladých žen prudce klesá s nástupem vzdělávání na vysokých školách a používáním hormonálních a jiných antikoncepčních metod.

Již v roce 2004 překročil věk prvorodiček 26 let, v roce 2017 byl průměrný věk 28,9 a Praze dokonce 31,1 let.³⁸ Změnou je také nespojování rodičovství a manželství, počet dětí narozených mimo manželství je této skutečnosti důkazem, naproti tomu v době „Baby boomu“ tedy sedmdesátých letech minulého století se rodilo mimo manželství jen 4,4 procenta dětí, v roce 1992 už 11 procent a v roce 2004 jich bylo již 31 procent. Dnes je dětí narozených mimo manželství 48,60 %.³⁹

Rození dětí mimo manželství bývá, nebo spíše bývalo podmíněno věkem, dvě třetiny těchto dětí se rodily matkám mladším dvaceti let. S poklesem sňatečnosti ovšem klesá i počet dětí narozených v manželství, jak matkám pod dvacet let věku, tak i matkám

---

³⁷ Studentky - ženy vysokoškolského vzdělávání v bakalářském programu v ČR dle oboru vzdělání (2001–2017). Český statistický úřad

³⁸ Statistika&My - měsíčník Českého statistického úřadu. Průměrný věk matek se zvyšuje ve všech krajích 09/2018

³⁹ Pohyb obyvatelstva - rok 2018 | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ

mezi 25 až 30 let. Nesmíme také zapomenout, že děti se rodí i ženám, které již manželstvím prošly. U žen s nejnižším vzděláním se rodilo 70 % dětí mimo manželství, s vzestupem vzdělání u ženy klesá pravděpodobnost početí nemanželského dítěte, až na 11 %. Možný spojuje početí dítěte v nemanželském soužití za známku nižšího socioekonomického statusu a menšího kulturního kapitálu, ovšem současnost je svatbám nakloněna méně a nebere je jako nezbytnost k početí dítěte a známku sociálního statutu.

Bohužel s poklesem sňatků nelze zjistit zda-li se dítě rodí do nesezdaného soužití nebo osamělé matce, kterým se rodí stále více dětí. Dále Možný zmiňuje fakt, že manželství uzavřená po prvním dítěti jsou častěji nestabilní oproti manželství, která měla dítě až po svatbě. Zahraniční studie ukazují, že emocionální jistota pro děti je pevnější v sezdáném svazku a také fakt, že neženatí otcové věnují po rozchodu dětem méně pozornosti než ti rozvedení.

V České společnosti existuje skupina žen orientujících se promateřsky, které se kvalifikují na nižší jednoduchá povolání ve službách, těchto žen bohužel ubývá, mění se na ženy orientované na kariéru a vzdělání, především z důvodu, že nenacházejí tyto prorodinné postoje u mužů své třídy, hledají tedy těžko otce pro své děti, kteří, když jsou přeci je nalezeni často odmítají svatbu a žijí s těmito ženami v nesezdaném soužití. Tato nesezdaná soužití se však mnohem častěji rozpadají, zvláště v u manželů s nižším nejvyšším dosaženým vzděláním.⁴⁰

Abych tuto kapitolu zakončila poněkud optimističtěji, chtěla bych zmínit změnu pohledu mužů na otcovství. Přestává být vnímáno jako něco zdržujícího a obtěžujícího. Rozdíly v počtu mužů a žen na mateřské dovolené jsou samozřejmě velké, ovšem počet těchto mužů *stále stoupá*, počet žen klesá.⁴¹ V roce 2013 bylo na mateřské dovolené 5200 mužů, tento počet bohužel stagnuje, vzhledem k nízkým platům žen, ovšem i přes to tento trend sledávám pozitivním.

---

⁴⁰ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.273

⁴¹ MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*, str.275

5.3.3. Počet dětí v rodině

“Rodičovství se stává stále zodpovědnějším úkolem. Rodiče jsou povinni milovat své dítě a udělat maximum pro jeho rozvoj. V prostředí naší industriální společnosti je to pak zpravidla žena, která se musí pro dítě obětovat. Časem se však objeví dilema – čím více času věnuje dítěti, tím méně času má na partnera. Partnerský vztah se tak dostává na vedlejší kolej a dítě spíše, než aby partnery spojovalo, je rozděluje. Párem dnešních dnů se tak stává spíše právě matka a dítě.”⁴² tato smutná skutečnost je dnes velmi aktuální, počet dětí je podřízen kariéře, podnikání a vztahům rodičů, kteří častěji, než dítě upřednostní sebe.

Vzestupem individualizace společnosti se vzdělání a kariéra stalo prestižnějšími pojmy než svatba a početí dětí. To ovšem nemusí být jediným důvodem pro snížení natality. Změna vnímání dítěte v minulém století zapříčinila odlišnosti ve výchově, na dítě je brán větší zřetel, rodiče zajímá jeho budoucnost a fenomén výchovy jedináčků nabývá na intenzitě. De Singly⁴³ zmiňuje myšlenku, že změnou postavení dítěte se rodiče více zaměřují na vzájemné vztahy v rodině, což by byla, pokud je pravdivá, pozitivní změna oproti dřívějšímu patriarchátu, kdy na děti bylo nahlíženo jako na pouhý majetek otce.

Školství je v dnešní době také hodně diskutovaným tématem a není výjimkou, aby dítě, stěžující si na učitele mělo podporu rodičů, což se projevovalo už u mojí generace na základních školách. Matky jsou ke svým dětem v dnešní době laxní nebo přehnaně starostlivé, což je podle mého názoru zapříčiněno i vyšší věkem prvorodiček a množstvím jedináčků.

Lidé dnes chtějí žít svůj život přesně podle svých představ a snů, nehodlají se ničemu poddat, cestují a kariéru si vybírají sami, počátkem výběru střední školy v patnácti letech. Starost o rodiče za ně přebírá pečovatel, nebo domov seniorů, případně si na sebe vydělávají staří rodiče sami. Obavy, že dítě tuto svobodu zničí a nebude prostor pro jejich seberealizaci je pochopitelný, avšak podle mého názoru nepřírozený.

---

⁴² *Gender a výzkum. Rodina a rodičovství v individualizované společnosti*

⁴³ *SINGLY, François de. Sociologie současné rodiny str. 13*

Počet dětí v rodině se každým rokem snižuje v tabulce č.1 srovnávám počet dětí v roce 1961 a 2011, tedy s rozdílem 50 let. ⁴⁴

Tabulka č. 1 – Počet dětí v rodině, porovnání roku 1961 a 2011

Počet dětí v rodině						
počet dětí/ rok sčítání	1 dítě	2 děti	3 děti	4 děti	5 dětí	6 dětí
1961	630 233	445 188	138 904	39 043	12 834	7 180
2011	619 070	460 811	67 967	9 018	1 839	742
Procentuální rozdíl	12 %	13,4 % (v prospěch roku 2011)	51 %	77 %	86 %	90 %

Zdroj: Rodinné domácnosti podle počtu dětí podle výsledků sčítání lidu 1961–2011. Český statistický úřad | ČSÚ

K mému překvapení jsou rozdíly v prvních dvou sekcích (1 dítě, 2 děti) téměř neznamenné, dokonce počet dvou dětí v roce 2011 převyšuje rok 1961, ovšem v sekci 3 děti už je rozdíl 50 % a čím vyšší je počet dětí tím je rozdíl znatelnější.

Trend jedináčků a dvou dětí v rodině je velmi znatelný a úpadek tří a více dětí je stále aktuálnější.

⁴⁴ Rodinné domácnosti podle počtu dětí podle výsledků sčítání lidu 1961–2011. Český statistický úřad | ČSÚ

6. Role otce a matky v rodině

Matka se stává více dominantní osobou v rodině, především u výchovy dítěte. Některé role matky rostoucí v současnosti se ještě více upevnily, jako třeba učení se s dětmi, zatímco otec tyto aktivity již téměř nevykonává, také chození do kina, divadla či jiné kulturní akce, čtení pohádek. Otec se méně účastní v učení, sportování s dětmi, jejich trestání, rozhodování o budoucím povolání či studiu.

Každodenní chod domácnosti jako je vaření, úklid, nákupy a péče o děti spočívá stále převážně na ženách, ale přibývá případů, kdy se o tyto aktivity partneři rovnocenně dělí.⁴⁵

Ve výzkumech z roku 1994 a 2002 se ovšem prokazuje, že mladší ženy v roce 2002 uváděly až dvakrát častěji než v roce 1994, že seberealizace u ženy nemusí probíhat jen v pracovní oblasti, ale i v rodině, v roli matky, ve starání se o domácnost.⁴⁶

Podle Hochschildové⁴⁷ se role v manželství dělí na tradiční model, což je jasné vymezení ženských a mužských prací v domácnosti, absence jakékoli zastupitelnosti. Přechodové stádium jsou ženské a mužské role v některých ohledech nenahraditelné, tedy muž ani žena své role nenahrazují, ovšem podporují se v jejich plnění, muž chválí ženu, jak všechno zvládá apod. Moderní model je založen na vzájemné zastupitelnosti, oba partneři pracují a jsou aktivní v domácích pracích i výchově dětí. Třetí zmíněný model by měl být modelem otců pečujících o své děti, tedy tento model je velmi pozitivním krokem k výchově. Z mého pohledu je třetí typ v dnešní době stále více častější, ovšem díky rozvodovosti je nabývající přítomnost otce stále ještě narušená.

---

⁴⁵ Průzkum veřejného mínění o podpoře využívání rodičovské dovolené muži | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ

⁴⁶ KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*

⁴⁷ MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. *Modernizace a česká rodina str. 167*

6.1. Změna role otce v rodině

Absence otce v rodině je dle mého názoru stále častějším problémem v dnešní společnosti. I když v dřívějších dobách otec v rodině z jakýchkoliv důvodů chyběl, psychicky byl stále přítomen, dítě otce mělo, ovšem dnes je přístup k otcům matkami podceňován a zanedbáván, časté rozvody rozbíjejí vztah mezi dětmi a jejich rodiči, v nejčastějším případě otcí.

Díky tomu, že stát nahrazuje finanční odpovědnost, kterou dříve zastupoval otec, se proměňuje otcovská role, dřív byl otec hlavou rodiny, její živitel. V sedmdesátých letech minulého století se diskutovalo o náhradě otce v rodině pomocí sociálního zabezpečení od státu⁴⁸ a to se stává smutnou skutečností. Dnes nedokáží odpovědět na otázku jaké role v rodině zastupuje otec. Je to autorita, ten, který trestá, pomáhá dítěti s úkoly? V empirickém výzkumu bych se chtěla věnovat tomuto tématu, názoru na důležitost role otce v rodině.

Díky absenci otce v rodině se mnoho synů nemůže učit nápodobou od rodiče stejného pohlaví, spojení s otcem není možné a může následovat silné spojení s matkou. Mužská identita je stále těžší k osvojení díky „chybějícímu otcí“, jak zmiňuje Corneau⁴⁹ pojem chybějící neznamena pouze otcovu absenci, ale i jeho autoritářství, častou nepřítomnost, alkoholismus, zkrátka vše, co nezajistí dítěti jistotu a bezpečí, otec chybějící nejen fyzicky, ale i psychicky.

U dětí s absencí otce v rodině je také častější kriminální chování v dospívání, především u chlapců. Životem v neúplné rodině dítě nedostává žádoucí vzor chování partnerů, v dnešní době filmů a seriálů může dítě napodobovat pouze chování partnerů, které vidí v televizi, což není vždy reálné chování.⁵⁰ U chlapců může dojít k nedostatku sebevědomí, potlačení agresivity⁵¹, sebeprosazení, problémy s učením, s přijímáním morálních hodnot, závazkům vůči druhým lidem. Důsledek je neschopnost rozeznání hranic a neschopnost respektovat autority. Podle výzkumů se údajně z mladíků bez otce v rodině častěji stávají homosexuálové a dochází k psychickým problémům.⁵²

V posledních letech je role muže v rodině více aktivní, zapojování obou rodičů do výchovy je vyvážené, žena je živitelkou rodiny stejně jako muž. Myslím, že v dnešní době

---

⁴⁸ MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str.175

⁴⁹ CORNEAU, Guy. *Chybějící otec, chybějící syn*:20

⁵⁰ MATOUŠEK, Oldřich. Rodina jako instituce a vztahová síť str. 13

⁵¹ BALLNIK, Peter. Otcem i po rozvodu. 21

⁵² CORNEAU, Guy. *Chybějící otec, chybějící syn*: str. 31

již neplatí, jak uvádí Šmídová, že by muži, kteří se zajímají o rodinu čelili posměchu od ostatních mužů, na stereotyp mužských a ženských rolí se podle mého názoru hledí stále méně. O dělbu ženy s mužem o domácí práce se zasloužila dvoukariérová manželství, kdy páry jsou touto situací donuceny dělat domácí práce a obstarat výchovu dětí s pomocí muže, protože žena je omezena ve své roli zaměstnáním. Téměř všichni muži jsou podrobeni této dělbě práce, ovšem ne všichni jsou s ní smířeni, pro nikoho jistě není novinkou, že muži se často vymlouvají, nemají čas, či neslyší. Čekají až budou o pomoc požádání nebo až jim bude určena místo aby se jí zhostili sami. Muži se této role zhostili po svém: podporují domácnost v opravách nábytku apod., podporují ženu emocionálně a upravují své potřeby (nepotřebují 3x denně teplé jídlo, nepotřebují koupit to a to). Každopádně na těchto požadavcích a schopnosti přijmout jiné „nemužské role“ je závislá výchova daného muže, vzory chování z jeho původní rodiny, ovšem nemusí být rozhodující.⁵³

6.2. Zaměstnaná žena

V dnešní době je naprosto obvyklé a samozřejmé, že žena není pouze hospodyně v domácnosti, ale má svou vlastní kariéru, mnohdy i podniká. Hezká je myšlenka, že tento trend je zapříčiněn emancipací a feminismem, ovšem podle mého názoru nese vinu i fenomén rozvodů. Rozvody rodinu oslabují nejen emocionálně, ale i finančně, proto pro ženu není zbylí než si najít zaměstnání, kterým rodinu uživí společně s většinou nedostatečnými alimenty. Pracující žena je v naší společnosti nepostradatelnou součástí, která doprovází nedostatek mužů v rodině.

Stále je ovšem ženinou rolí péče o domácnost, vaření a nákupy, nemluvě o výchově dětí. K roli matky přibyla role živitelky a je pouze na ženě, aby se této situaci přizpůsobila, proto není výjimkou, že se žena rozhodne pouze pro kariéru, protože starat se o rodinu a svoji kariéru zároveň není vždy možné. Samozřejmě existuje podpora pro ženy s dětmi, ať už od mateřské dovolené po přídavky na děti, ovšem stačí ženám tato podpora nebo je tato „dvou role“ již něčím co zvládaly naše matky, ale nám se přičí? Nemůžeme se divit, že ženy mají pouze jedno nebo dvě děti, protože zbylý čas musí věnovat vydělávání peněz a péči o domácnost.⁵⁴

---

⁵³ MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. Modernizace a česká rodina str. 165

⁵⁴ SINGLY, François de. Sociologie současné rodiny str. 109

Díky zmíněné péči o domácnost může žena svému zaměstnání věnovat méně času než muž, který svému zaměstnání věnuje tři čtvrtiny pracovního času, kdežto žena pouze polovinu. Co se týče pracovní pozice většinou pouze svobodné ženy dosáhnou stejné pracovní pozice jako muži, vstup do manželství urychluje kariérní růst u mužů a zpomaluje jej u žen.

Vzdělání přináší v zaměstnání více ženatým mužům a méně vdaným ženám. Na tomto základě se není čemu divit, že se angažování muže v kariérním růstu zvyšuje a ženy postupně snižuje.⁵⁵ Není se tedy čemu divit, když žena místo rodinného života věnuje svůj čas kariéře, a ne zakládání rodiny, z toho důvodu si myslím, že je důležité ženy podporovat nejen ve srovnávání pracovních příležitostí, ale ukázat jim, že i výchova dětí a práce v domácnosti může přinést seberealizaci.

6.3.Dvoukariérové rodiny

Podle Kimmela a Hochschildové jsou nejšťastnější dvoukariérová manželství ta, kde se nehledí na roli hospodyně a matky jako na podřadné a partneri se o ně dělí.⁵⁶ Nesouhlasím s tvrzením, že na práce v domácnosti se hledí jako na podřadné, a tudíž se takto hledí i na ženy, práce v domácnosti sice není hodnocena společností tak vysoce jako kariéra, ale u ženy je předpokladem, že tyto činnosti vykonává a dnes na ně není nahlíženo jako na výhradně ženské, jako příklad mohu uvést kolik slavných kuchařů dnes můžeme vidět v médiích a muž v kuchyni se stává stále běžnější normou.

Kariéra muže je stále ovlivněna myšlenkou, že společnost a žena od muže očekává vysoké výdělky a schopnost uživit rodinu, i když dnes ženy od muže vysoké výdělky neočekávají, muži se i přes to snaží těmto tradičním požadavkům dostat. Tento fenomén může být také ovlivněn přirozenými ambicemi mužů, kdy není důležité očekávání žen, či společnosti, ale muž chce zkrátka v životě dosáhnout jistého vyššího cíle, který si sám určí, i kdy jde jen o individuální životní dráhu bez rodiny.

Dvoukariérová manželství přinášejí naději díky přebírání zodpovědnosti muži za chod domácnosti a participaci na výchově dětí. Rovnost v rodinách je výsledkem dvoukariérových manželství, ovšem ne každý muž (i žena) snese stejnou váhu zodpovědnosti na stejné úrovni, tím chci upozornit na následnou rozvodovost, kdy

---

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. Modernizace a česká rodina str. 166

manželství vydrží déle u párů, které vyznávají tradiční rozdělení rolí.⁵⁷ Nejsem si jistá zda-li jsme se tomuto tradičnímu rozdělení mužské a ženské role natolik nevzdálili, že již není cesty zpět k muži jako jedinému živiteli rodiny a ženě jako hospodyně a matce.

---

⁵⁷ MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost. s.226

7. Rozvody manželství

7.1. Rozvody manželství z pohledu statistik

Síla tlaku na udržení rodiny klesá nejen z ekonomického hlediska, ale i z hlediska sociálního. Rodina už se nestřídá v rodinném sídle, ale samostatné nukleární rodiny si kupují byty a bydlí samostatně od rodičů a prarodičů. Tento systém nejen zajišťoval přenos majetku z generace na generaci, ale i soudržnost společnosti. Manželství ztratilo posvátnosti a stalo se občanskou smlouvou, domluvou mezi dvěma lidmi, neposvěcenou Bohem. Rodina ztratila své rodové vazby, zděděnou živnost, začala se s každou generací zakládat znovu.

Tématu poklesu stability rodiny je samozřejmě blízké téma rozvodu manželství, které se z 13 procent v roce 1950 zvedly na 50 procent v roce 2004, není tedy divu, že sebevědomí mužů i žen při vstupu do manželství klesá. Tato zjištění rozšířená do povědomí společnosti způsobuje u lidí vnímání manželství jako něco pomíjivého, tudíž největší změnu vidím v pohledu na manželství jako na něco dočasného, co není třeba vnímat jako nezrušitelné.⁵⁸

Jak zmiňuji výše v kapitole o sňatkovém trhu, přirovnala bych i manželství k pracovnímu poměru, tedy zde již nabídce, která byla přijata, toto „zaměstnání“ vykonáváme, ovšem víme, že z něj kdykoliv můžeme odejít, jakmile to sami uznáme za vhodné, nebo z něj můžeme být propuštěni. Nejen, že se manželství vnímá jako pomíjivá záležitost, kterou je normální zrušit, ale také je na ně pohlíženo jako na něco nepotřebného, co dnešní mladí lidé nemají zapotřebí uzavírat. Takový pohled byl na svatby ještě v roce 2006, kdy sňatků ubývalo (v roce 2013 dokonce na 43 499), až do roku 2015, kdy bylo svateb stále ještě pod 50 000. Dnes je dobrou zprávou, že počet sňatků roste, v roce 2017 svazek uzavřelo 52 567 snoubenců a v roce 2018 bylo spojeno přes 54 500 párů.⁵⁹ Ovšem z důvodu častějších rozvodů se tyto sňatky často neskládají jen ze dvou svobodných partnerů, ale i z lidí, kteří si již jedním manželstvím prošli. Tito jedinci bohužel zvyšují rozvodovost, ale zato je více potenciálních partnerů na sňatkovém trhu. V roce 2003

---

⁵⁸ MOŽNÝ, Ivo. Rodina a společnost, str.211

⁵⁹ Svateb přibývá | ČSÚ. Český statistický úřad | ČSÚ

vstupovalo do manželství 26 % mužů i žen více než poprvé. V roce 2016 jich bylo již 32 %.

K nestabilitě rodiny přispěly především rozvody manželství, které jak jsem již zmínila stoupaly již od roku 2000 až na 50 procent, dobrou zprávou je, že míra rozvodovosti v současnosti klesá, pohybuje se kolem 47 %, což ovšem stále není důkazem, že by rozvodovost mohla klesnout ještě níže. Podle mého názoru je totiž úbytek rozvodů způsoben úbytkem sňatečnosti, ti manželé, kteří se v době kdy sňatečnost klesala nesezdali, by dnes již pravděpodobně byli rozvedeni, kdyby tomu bylo naopak-k jejich rozchodu došlo neoficiálně a nemohl být statistickým úřadem zachycen. Rozpadlých rodin dle mého názoru neubývá. V dnešní době díky stoupající sňatečnosti mohly by v následujících letech stoupat rozvodovost.

7.2.Příčiny rozvodů

Když se řekne příčina rozvodu manželství, jako první mne napadne nevěra, je to tím, že s touto příčinou jsem se u rozvodů v mém okolí setkávala nejčastěji. Vzhledem k tomu, že naše společnost je velmi individualizovaná, tak jsou i příčiny pro rozvod zaměřeny na touhy, potřeby a preference jednotlivce, proto si myslím, že se již nerozvádí příliš pro např. neplodnost, jinou víru a jiné společensky nežádoucí důvody, ale právě pro uražení hrdosti jednotlivce, což je například i nevěra.

Ve vlastní rodině se většinou přesnou příčinu rozpadu manželství nedozvíme, podle mého názoru je to tak lepší. Stojí tu otázka, zda je příčinou vždy to, co bylo uvedeno. Dítěti je snadné říct, že si „rodiče přestali rozumět“, ale co pod tímto výrazem můžeme chápat? Nejčastěji uváděnou příčinou je „rozdílnost povah, názorů a zájmů“ (více než polovina rozvodů je z tohoto důvodu).⁶⁰ Rozdílnost názorů se dá také interpretovat jako neshody manželů například právě kvůli nevěře. Manželé mohou uvést, že se rozvádějí kvůli odlišným názorům, však na jaké téma tyto odlišné názory mají se nedozvíme. Tato příčina rozvodu manželství je velmi obecná a nicneříkající, vždyť rozdílní jsou lidé vždy, kdyby tato příčina byla tak závažná, jak se jako důvod rozvodu jeví, mohlo by se pak rozvádět každé manželství, nebo by se instituce manželství mohla rovnou zrušit.

---

⁶⁰ Rozvody podle příčiny rozvratu manželství. Český statistický úřad | ČSÚ

Na dalším místě je (když pominu nezjištění příčiny a ostatní příčiny) nevěra, nezáměr o rodinu, alkoholismus, zlé nakládání, odsouzení pro trestný čin, neuvážený sňatek, zdravotní důvody a na posledním místě sexuální neshody. Při domluveném rozvodu soud nemusí zjišťovat jeho příčiny, tudíž jsme zde ochuzeni o příčiny rozvodu dohodou.⁶¹

---

⁶¹ Rozvody podle příčiny rozvratu manželství. Český statistický úřad | ČSÚ

8. Výzkumná část

Výzkumné šetření bylo provedeno na 52 respondentech, třech věkových skupinách především v Praze a Středočeském kraji.

Výzkum postihuje otázky týkající se manželství (otázky 5.,13.,14.,15.,19.), počtu dětí respondentů (otázka 7.), věku početí prvního dítěte (otázka 8.), pohledu na pojem “rodina” (10. otázka), role muže a ženy (otázky 16.,17.,18.) a rozvodovost (otázky 9.,11.,12.) závěr dotazníku tvoří šetření hierarchie hodnot.

U většiny otázek jsem rozřadila odpovědi na základě pohlaví a věku.

8.1. Cíl výzkumu

Cílem mého výzkumu je na základě teoretické části zjistit pravdivost jednotlivých tvrzení o rodině v současnosti, především týkajících se instituce manželství, rozvodovosti, role muže a ženy v rodině a natality, porovnávat názory respondentů na základě věku a pohlaví, srovnávat je se statistickými údaji a názory na danou problematiku. U každé otázky jsem uvedla mé očekávání odpovědí, které jsem si utvořila na základě teoretické části a v interpretaci otázky dojde k srovnání teoretické části a výzkumu.

DÍLČÍ CÍLE:

1. Jaký je průměrný počet dětí respondentů v jednotlivých generacích a průměrný věk u narození prvního dítěte
2. Jaké asociace jsou spojeny se slovem rodina
3. Jaký je náhled na rozvody a jejich důvody lidí napříč generacemi a na základě původu a rodinného stavu
4. Jaké je podle jednotlivých generací ideální životní soužití
5. Jaké jsou podle generací hlavní klady a zápory manželství
6. Jaké je dnes pojetí hlavy rodiny
7. Zjištění pohledu na role v rodině a kdo je nejčastěji provádí podle generací a pohlaví
8. Zjištění náhledu na roli otce v rodině napříč generacemi
9. Zjistit v čem by mělo být nově uzavřené manželství jiné než předchozí generace\ rodičů respondenta
10. Hodnotové šetření, srovnání generací a pohlaví

8.2. Nástroj výzkumu

Nástrojem mého výzkumu byl standardizovaný dotazník s 5 uzavřenými otázkami (3.,5.,6.,7.11.) otevřenými otázkami (4.,8.,10.,14.,18.,19.), 5 polootevřenými otázkami (9.12.,13.,15.,16.), jednou maticí (17.) a seřazováním hodnot (20.). Dotazník byl anonymní, dobrovolný a respondent musel být schopen na dotazník sám odpovědět.

Díky tomu, že dotazník byl respondentům zaslán elektronickou formou, která zabráňovala přeskokování a vynechávání odpovědí, byla úspěšnost, co se týče počtu odpovědí, téměř stoprocentní. Třem respondentům by dotazník kvůli dostupnosti podán přímo, zde vzhledem k věku respondentů docházelo k vynechání několika odpovědí.

S odstupem mne mrzí, že jsem do dotazníku nevložila otázku, která se týká výchovy dítěte pouze jedním rodičem, ovšem doufám, že při dotazech, které se týkají uskutečnění rozvodu (otázka 11.) respondenti mysleli i na děti, které budou vyrůstat s pouze jedním rodičem. Tuto otázku považuji za nahrazenou otázkou ohledně role otce.

8.3. Předvýzkum

Před samotným výzkumem proběhl předvýzkum u pěti respondentů, po kterém byl dotazník přizpůsoben a upraven především co se týče povinných a nepovinných otázek.

8.4. Respondenti

Dotazníku se zúčastnilo 52 respondentů, z čehož 20 zastupovalo moji věkovou kategorii (21-30 let), druhá skupina 17 lidí představovala věkovou kategorii mých rodičů (44-59 let) a 15 členů třetí skupiny představovaly věkovou skupinu odpovídající prarodičům nejmladší skupiny (62-59 let).

Vyhodnocení výzkumu:

1. otázka

Kolik Vám je let?

Věk respondentů byl od 21 let do 83 let.

Respondenti byli zvoleni podle věkových kategorií do kategorie mého věku, věku mých rodičů a věkové kategorie mých prarodičů. Věkový průměr je u mé generace 24,75, mých rodičů 52,75 a u mých prarodičů 70,9.

2. otázka

Pohlaví:

Respondenti jsou složeni z 29 žen a 23 mužů.

Z čehož žen z mé věkové kategorie je 11, z kategorie mých rodičů 12 a kategorie mých prarodičů 6.

Mužů z mé věkové kategorie je 9, z věkové kategorie rodičů 5 a prarodičů 9.

3. otázka

Nejvyšší dosažené vzdělání:

Vzdělání bylo nejvyšší u nejstarších respondentů, vysokoškolské vzdělání má šest respondentů z patnácti. Podle vzdělání mohu posoudit, že názory nejstarších respondentů jsou zároveň názory nejvzdělanějších lidí v mém výzkumu. Kdežto nejméně vzdělaní jsou lidé věku mých rodičů, vzhledem k poměru vyučených respondentů.

Nejčastější nejvyšší dosažené vzdělání bylo střední s maturitou.

Tabulka č. 2, 3 a 4 - Nejvyšší dosažené vzdělání

Nejmłodší věková kategorie								
	základní		střední		Střední s maturitou		vysokoškolské	
Věk\ pohlaví	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
21-30 ženy	0	--	1	9,1 %	8	72,7 %	2	18,2 %
22-27 muži	0	--	0	--	9	100 %	0	--

Střední věková kategorie								
	základní		střední		Střední s maturitou		vysokoškolské	
Věk\ pohlaví	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
44-59 ženy	0	--	4	33,3 %	6	50 %	2	16,7 %
53-56 muži	0	--	2	40 %	2	40 %	1	20 %

Nejstarší věková kategorie								
	základní		střední		Střední s maturitou		vysokoškolské	
Věk\ pohlaví	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
64-83 ženy	0	--	2	33,3 %	3	50 %	1	16,7 %
62-74 muži	0	--	2	22,2 %	2	22,2 %	5	55,6 %

4. otázka

Odkud pocházíte?

Respondenty jsem vybírala z mého okolí za pomoci mých rodičů, babičky a přátel. Většina respondentů byla z Prahy (61 %) a Středočeského kraje (23 %), 5,8 % respondentů bylo z Ústeckého kraje, ostatní pocházeli z kraje Královéhradeckého (3,8 %), Plzeňského, Pardubického a Moravskoslezského (4,8 %).

Tabulka č. 5 – Bydliště respondentů

Bydliště respondentů – všechny odpovědi		
Kraj ČR	četnost	v %
Hlavní město Praha	32	61,5 %
Středočeský kraj	12	23,1 %
Ústecký kraj	3	5,8 %
Královéhradecký kraj	2	3,8 %
Plzeňský kraj	1	1,9 %
Pardubický kraj	1	1,9 %
Moravskoslezský kraj	1	1,9 %

5.Otázka

Jaký je Váš rodinný stav?

Rodinný stav respondentů jsem zkoumala z důvodu časté rozvodovosti, chtěla jsem znát názory na rozvod, (viz otázka 11 a 12), od vdaných, rozvedených a „single“ respondentů. Očekávala jsem vysokou četnost nesezdaných soužití a svobodných, vzhledem k tomu, že nejvíce mých respondentů bylo ve věku pod 30 let.

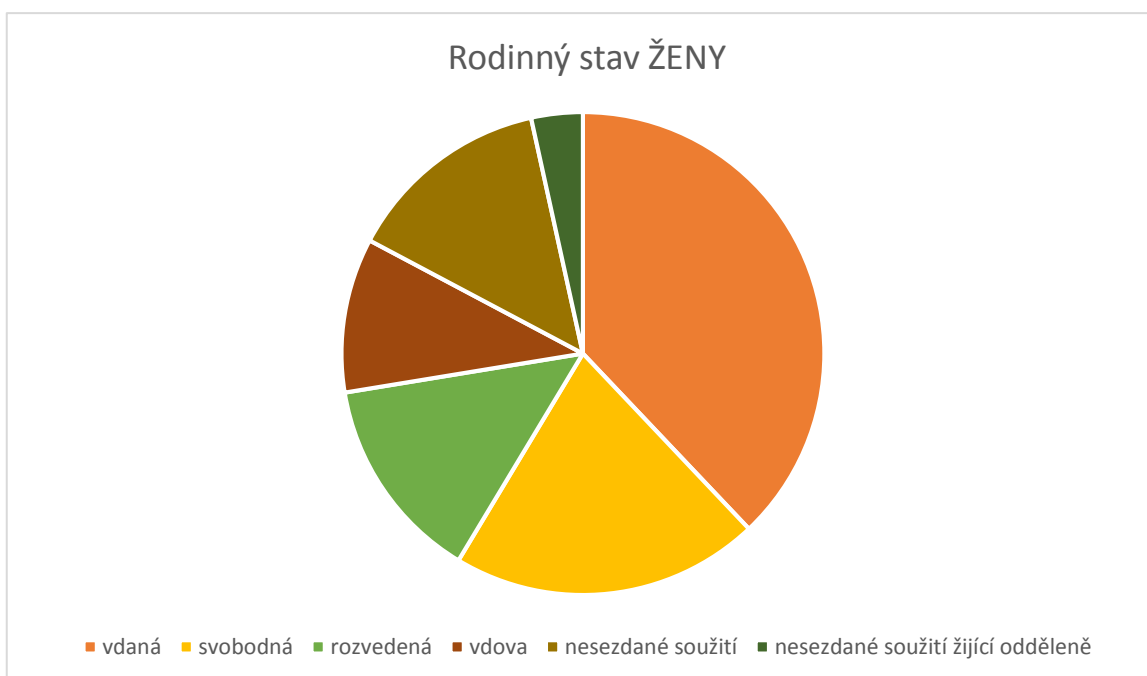
Nejvíce mých respondentů bylo vdaných 36,5 %, následovali svobodní 34,6 %, na třetím místě rozvedení 11,5 %, dále nesezdané soužití 7,7 %, vdova\vdovec 5,8 % a nesezdané soužití žijící odděleně 3,8 %.

Tato otázka zcela potvrzuje stoupající trend rozvodovosti v dnešní době, kdy oproti nejstarší generaci, která je pouze sezdaná nebo svobodná\ ovdovělá, je střední generace ve 35 % rozvedená, což je ovšem stále nižší číslo než sezdaných (47 %), což shledávám pozitivním, ovšem vzhledem malému množství respondentů jsou výsledky zkreslené.

Co se týče pohlaví divila jsem se, jak rozdílné jsou rodinné poměry mezi muži a ženami, kdy nejvíce bylo vdaných žen (37,9 %), následovaly svobodné (20,7 %), ve stejném počtu byly rozvedené a žijící v nesezdaném soužití (13,8 %), ovdovělých bylo 10,8 % a v nesezdaném soužití žije odděleně 3,4 %, což je jedna respondentka. Viz graf č. 1

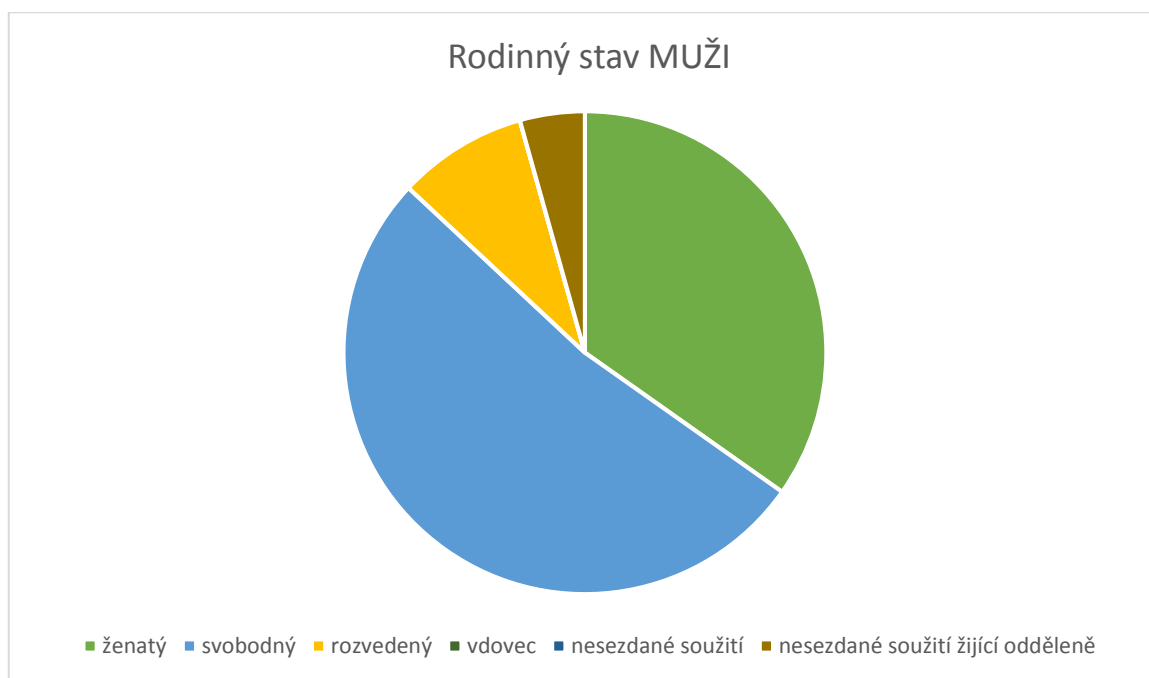
Oproti ženám většina mužských respondentů byla svobodná (52 %), další byli ženatí (34,7 %), ze zbylých tří mužů byla 8,7 % rozvedení a 4,8 % žije v nesezdaném soužití. Viz graf č.2

Graf č. 1

Graf č.2

Tabulka č.6 – Rodinný stav respondentů, rozdělení dle věku

Rodinný stav respondentů – věkové kategorie												
věk	Vdaná\ ženatý		svobodný\á		rozvedený\á		Nesezdané soužití		Nesezdané soužití žijící odděleně		Vdova\ vdovec	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
21- 30 let	2	10 %	14	70 %	0	--	3	15 %	1	5 %	0	--
44- 59 let	8	47,1 %	1	5,9 %	6	35,3 %	1	5,9 %	1	5,9 %	0	--
62- 83 let	9	60 %	3	20 %	0	--	0	--	0	--	3	20 %

Tabulka č.7 – Rodinný stav respondentů, rozdělení dle pohlaví

Rodinný stav muži a ženy												
pohlaví	Vdaná\ ženatý		svobodný\á		rozvedený\á		Nesezdané soužití		Nesezdané soužití žijící odděleně		Vdova\ vdovec	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
žena	11	37,9 %	6	20,7 %	4	13,8 %	4	13,8 %	1	3,4 %	3	10,3 %
muž	8	34,8 %	12	52,2 %	2	8,7 %	0	--	1	4,3 %	0	--

Tabulka č. 8 – Rodinný stav respondentů

Rodinný stav – všechny odpovědi												
	Vdaná\ ženatý		svobodný\á		rozvedený\á		Nesezdané soužití		Nesezdané soužití žijící odděleně		Vdova\ vdovec	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
celkem	19	36,5 %	18	34,6 %	6	11,5 %	4	7,7 %	2	3,8 %	3	5,8 %

6.otázka

Jaká je Vaše sexuální orientace?

Sexuální orientace je u všech respondentů heterosexuální.

7.otázka

Máte děti a kolik?

U sedmé otázky jsem chtěla zkoumat natalitu u jednotlivých generací, počet dětí a u nejmladší generace mne zajímalo, zda chtějí nebo nechtějí mít děti.

Moje očekávání:

U nejstarších respondentů jsem očekávala vyšší počet dvou a tří a více dětí, ovšem zároveň myslím, že tento jev více dětí se vyskytoval spíše u starší generace, než je generace mých prarodičů.

U vrstevníků mých rodičů jsem očekávala vyšší počet lidí s pouze jedním dítětem než ostatní a také bezdětné respondenty, 3 a více dětí jsem v této generaci neočekávala.

U svých vrstevníků jsem očekávala převážný počet odpovědí „nemám ale chci mít“ ovšem „nemám a nechci mít“ jsem čekala v poměru asi 1:4 nebo 1:5, především od mužů.

Výsledky:

Nejstarší věková kategorie:

U nejstarší skupiny má pouze jedno dítě 40 % respondentů, dvě děti 33 % a tři a více dětí 13 % respondentů. Žádné děti nemají dva respondenti (13 %), ale chtějí\chtěli je mít. V porovnání se střední věkovou skupinou má nejstarší generace více dětí, ovšem nejde o nijak výrazné rozdíly, oproti mému očekávání.

Střední věková kategorie:

U střední věkové skupiny se potvrdil trend jedináčků, který zmiňuji v teoretické části, kdy jedno dítě má 52 % respondentů, dvě děti 29 % a tři a více dětí 11,8 %. Dítě neměl pouze jeden respondent, ale dítě by chtěl.

Nejmladší věková kategorie:

Jako velmi pozitivní výsledek považuji odpovědi respondentů mého věku, kteří ve většině odpovídali, že dítě mít chtějí (90 %) nebo již dítě mají (5 %) a pouze jeden respondent/muž odpověděl, že děti mít nechce (5 %).

Tabulka č.9- Počet dětí respondentů

Počet dětí – věkové kategorie										
	1 dítě		2 děti		3 a více dětí		Nemám, ale chci mít		Nemám a nechci mít	
věk	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
21-30	1	5 %	0	--	0	--	18	90 %	1	5 %
44-59	9	52,9 %	5	29,4 %	2	11,8 %	1	5,9 %	0	--
62-83	6	40 %	5	33,3 %	2	13,3 %	2	13,3 %	0	--

8.otázka

V kolika letech jste měli své první dítě?

Osmá otázka měla zjistit v kolika letech měli respondenti, kteří mají děti, své první dítě, bohužel ne všichni respondenti odpověděli věk obou rodičů a někteří neodpověděli vůbec z důvodu, že otázka nebyla povinná.

Moje očekávání:

Průměrný věk u prvního dítěte prarodičů jsem tipovala okolo 22 let u ženy a 25 let u muže, u věkové kategorie rodičů věk matky 24 let a u otce 30 let. U svých vrstevníků jsem věk u porodu prvního dítěte neodhadovala, protože jsem předpokládala, že děti mít nebudou.

Výsledky:

Věková kategorie prarodičů:

Výsledky pro mne byly překvapivé, co se týče nejstarší věkové skupiny, kdy jsem očekávala mnohem nižší věk jak u matky, tak u otce. Průměrný věk matky u věkové kategorie mých prarodičů je 28 let a otců 29,3.

Věková kategorie rodičů:

Průměrný věk porodu prvního dítěte u matky vychází na 26,77 let.

U muže věkový průměr velmi zvýšily dvě odpovědi, jedna uvedla věk muže při porodu prvního dítěte 40 a druhá 60 let. Tím se věkový průměr u muže zvedl na 35,56 let. Bez těchto dvou odpovědí byl věkový průměr 28,9.

Moje věková kategorie:

Z mé věkové kategorie měla dítě pouze jedna respondentka, a to ve věku 25 let.

Tabulka č.10 – Věk rodičů u narození prvního dítěte

věk	Průměrný věk narození prvního dítěte matky	Průměrný věk narození prvního dítěte otce
21-30	25	-
44-59	26,77	35,56
62-83	28	29,3

9.otázka

Z jakých rodinných poměrů pocházíte?

Další otázky byly směřovány na manželství a rozvodovost, z toho důvodu jsem chtěla znát rodinné poměry původní rodiny respondentů.

Moje očekávání

Očekávala jsem, že většina respondentů z mé věkové kategorie bude z rozvedené rodiny, nejméně 40–50 %.

U nejstarších respondentů jsem předpokládala u všech původ z celé rodiny a u střední generace asi jednu třetinu z neúplné rodiny nebo z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem a tři třetiny z celé rodiny.

Výsledky:

Pozitivní zjištění oproti mému očekávání bylo, že většina respondentů pochází z celé rodiny, pouze 6 z 52 respondentů pochází z rodiny neúplné a dva z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem. Jeden z respondentů byl vychován pouze babičkou.

Jak jsem očekávala nejvíce respondentů z rozvedené rodiny jsou ti z nejmladší věkové kategorie celkem 5 (25 %), z kategorie rodičů je z neúplné rodiny jeden (5,9 %) a jeden z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem (5,9 %). Z věkové skupiny nejstarších je pouze jeden respondent (6,7 %) z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem.

Tabulka č. 11- Rodinné poměry původní rodiny

Rodinné poměry v původní rodině-věkové rozdíly								
původ	Z celé rodiny		Z neúplné rodiny		Z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem		Jiné..	
věk	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
21-30	14	70 %	5	25 %	0	--	1	5 %
44-59	15	88,2 %	1	5,9 %	1	5,9 %	0	--
62-83	14	93,3 %	0	--	1	6,7 %	0	--

10.otázka

Co se Vám vybaví ve spojení s pojmem rodina?

V desáté otázce jsem chtěla zjistit co pro mé respondenty znamená slovo rodina, zda-li je to pro ně něco příjemného, nebo znamená místo, osobu. Chtěla jsem vidět jejich náhled na rodinu v dnešní době a výsledek shrnout v ucelený názor všech respondentů na rodinu.

Moje očekávání

Vzhledem k úpadku rodin a častosti rozvodů jsem předpokládala poněkud pesimističtější náhled především nejmladší věkové kategorie a myslela jsem, že mezi odpověďmi by se mohl vyskytnout i výraz “rozvod, majetek, problémy” apod. Samozřejmě jsem očekávala slova jako je manželství, děti, pohoda, domácí práce, vaření, muž a žena, volný čas, širší příbuzenstvo” a jiné výrazy, které si s rodinou spojují já.

Výsledky:

Vzhledem k velkému množství odpovědí jsem navrhla jejich rozdělení do následujících sekcí:

16x Domov, zázemí: (přístav)

13x Jistota: (ochrana, bezpečí, stabilita)

11x Rodiče, děti (matka, láska k dětem)

9x Láska

8x Komunikace (upřímnost, důvěra, pochopení, prostor pro vyjádření)

8x pohoda, volný čas (harmonie)

6x podpora, pomoc (společné zvládání situací)

5x soudržnost (pospolitost, společné soužití)

4x lidé mně nejbližší

4x smysl života

4x tolerance (místo, kde můžu být sám sebou)

3x nic, neodpověděl

1x zmíněné (prarodiče, vzor, motivace, “co člověka nejvíc ovlivňuje”, Full House)

Odpovědi byly velmi pozitivní, žádný z respondentů neodpověděl nic negativního, když pomineme dvě odpovědi “nic”.

Většina respondentů si při vyslovení pojmu rodina vybaví domov, zázemí 30,7 %, těmto pojmům má velmi blízko také jistota, která je asociací pro 25 % respondentů.

Samozřejmě je rodina spojovaná i s pojmy otec, matka dítě 21 % a láska 17,3 %.

Další uváděné pojmy jsou týkající se komunikace, volného času a odpočinku, pomoci a soudržnosti v rodině, rodina je popisovaná jako smysl života, nejbližší lidé a místo plné tolerance.

Oproti mému očekávání a literatury jsou respondenti k myšlence rodiny pozitivně nakloněni (což dokládá i počet respondentů, kteří chtějí mít děti viz otázka 7.) Představa respondentů o rodině se týká příjemných pocitů jako je láska, nejbližší lidé, jejich potřeb - zázemí, jistota, komunikace, soudržnost, smysl života.

11.otázka

Vnímáte rozvod jako volbu, kterou byste sami uskutečnili?

Jedenáctá otázka se týkala postoje respondentů k rozvodu, zda-li by oni sami rozvod podstoupili.

Moje očekávání:

Moje očekávání ohledně této otázky je, že by odpovědi mohly být vyrovnané především mezi odpověďmi *“spíše ano”*, *“nevím”* a *“spíše ne”*, vzhledem k očekávání, že střední generace rozvodem prošla častěji než ostatní, mohly by se v této kategorii nejvíce objevit odpovědi *“spíše ano”* a *“určitě ano”*. U nejstarší generace naopak očekávám negativnější postoj k rozvodům. U mé generace vzhledem k prozatimní nevědomosti, co se týče sňatků, ovšem z mého pohledu benevolentními názory na rozvod, očekávám nejčtenější odpověď *“nevím a spíše ano”*.

Výsledky:

Jak vyplývá z výsledků, pro mnohé lidi je jednodušší o rozvodu mluvit a odsuzovat ho nebo naopak podporovat, ovšem jakmile se rozvod týká nás samotných, nevíme, zda je to správná volba. Nejvíce respondentů totiž uvedlo jako odpověď *nevím*, k mému údivu nejednalo se nejvíce o nejmladší respondenty, ale o střední generaci.

Jak můžeme vidět v tabulce č. 12 odpovědi jsou mezigeneračně téměř vyrovnané, nejvýraznější rozdíl pozoruji u odpovědi *“určitě ne”* u nejstarší věkové skupiny, kdy tento odmítavý postoj k rozvodům zaujalo 40 % respondentů oproti generaci rodičů (11,8 %) a nejmladší věkové skupině (10 %).

Ovšem nejmladší skupina zvolila mírnější formu odmítnutí rozvodu, což byla odpověď *“spíše ne”*, kterou uvedlo 30 % této věkové kategorie.

Nejvíce prorozvodová se ukázala střední věková skupina, nejspíše z důvodu, že právě oni mají s rozvody největší zkušenosti. Jejich názory byly z větší části kladné (33,2 % *určitě ano* a *spíše ano*)

Tabulka č.12 – Rozvedli byste se?

Rozvod-věkové kategorie										
	Určitě ano		Spíše ano		nevím		Spíše ne		Určitě ne	
věk	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
21-30	3	15 %	4	20 %	5	25 %	6	30 %	2	10 %
44-59	3	10 %	3	10 %	7	41,2 %	2	11,8 %	2	11,8 %
62-83	3	20 %	3	20 %	3	20 %	0	--	6	40 %
celkem	9	17,3 %	10	19,2 %	15	28,8 %	8	15,4 %	10	19,2 %

12.otázka

Z jakých důvodů je podle Vašeho názoru v pořádku se rozvést?

V předchozí otázce mne zajímalo, zda-li by respondenti rozvod vybrali jako možnost ukončení svého manželství a tato otázka je zaměřená na důvod proč by tak učinili.

Respondenti mohli vybrat z nabízených možností což bylo “domácí násilí, nedůvěra, lži, dlouhodobá nevěra, jednorázová nevěra, ztráta lásky, sexuální nesoulad, náboženské neshody, odlišné politické názory, finanční důvody a žádné, neschvaluji to” nebo uvést svou vlastní odpověď.

Moje očekávání:

Vzhledem k teoretické části jsem často očekávala odpovědi v sekci “jiné” typu nerozumí si, neshodnou se, časté hádky apod. Což jsou nejčastější uváděné důvody rozvodu. Nejvíce nepříjemným tématem, které jsem respondentům dala možnost zvolit je domácí násilí, tudíž jsem očekávala nejčastěji právě tuto odpověď. Jak zmiňuji v teoretické části nevěra je v dnešní době velmi častou příčinou rozvodu, bohužel statistiky neuvádí zda-li jde o nevěru dlouhodobou nebo jednorázovou. Proto moji respondenti měli možnost označit jednu nebo obě tyto kategorie. Tento důvod shledávám častým, proto očekávám, že i respondenti budou tento důvod označovat často. Vzhledem k dnešní motivaci uzavření sňatku kvůli lásce si myslím, že respondenti budou označovat jako důvod k rozvodu i ztrátu lásky.

Nejméně budou podle mého názoru respondenti označovat náboženské neshody, odlišné politické názory a “žádné, neschvaluji to”.

Výsledky:

Mezi vlastní odpovědi respondentů patří: “psychopatie partnera”, “jiné zájmy, neschopnost diskuse”, “nemají si co říci”, “ztráta lásky, úcty, pochopení”

Nejvíce důvodů vzhledem k počtu respondentů uvedla nejmladší generace a to průměrně 5,6 na jednoho respondenta. Ostatní věkové kategorie uvedly průměrně 2 odpovědi na jednoho respondenta.

Vzhledem k závažnosti nejvíce volenou odpovědí bylo “domácí násilí” (75 %), dále “nedůvěra, lži” (65,4 %), třetí v pořadí je “dlouhodobá nevěra” (55,8 %). Ztráta lásky se

ukázala jak důležitá především pro nejmladší generaci, z které ji uvedlo jako důvod k rozvodu 70 % respondentů.

Velmi jsem se divila umístění důvodu “sexuálního nesoulad”, protože jsem předpokládala, že se umístí na konci žebříčku společně s náboženskými neshodami a odlišnými politickými názory.

Důvod rozvodu jednorázová nevěra uváděli pouze nejmladší respondenti (7 z 20 respondentů), stejně tak finanční důvody (2 respondenti) a odlišné politické názory (1 respondent). Ztrátu lásky považovali nejmladší respondenti jako významný důvod k rozvodu (14 z 20 respondentů) oproti nejstarší a střední generaci, které ztrátě lásky přiřkládají menší význam (pouze 8 respondentů z 32 (obou kategorií)

Tabulka č. 13 – Důvody k rozvodu

Relevantní důvody k rozvodu		
	četnost	v %
Domácí násilí	39	75 %
Nedůvěra, lži	34	65,4 %
Dlouhodobá nevěra	29	55,8 %
Ztráta lásky	22	42,3 %
Sexuální nesoulad	10	19,2 %
Jednorázová nevěra	7	13,5 %
Jiné..	5	9,6 %
Náboženské neshody	4	7,7 %
Žádné, neschvaluji to	3	5,8 %
Finanční důvody	2	3,8 %
Odlišné politické názory	1	1,9 %

13.otázka

Jaké je podle Vašeho názoru ideální životní soužití?

Pokles sňatečnosti a vzestup rozvodovosti v posledních dvaceti letech mě vedl k domněnce, že manželství je pouze přežitkem a dnešní mladí lidé a jejich rodiče sňatek považují za něco nepotřebného a srovnatelného s nesezdaným soužitím, toto tvrzení jsem chtěla ověřit pomocí této otázky, která se respondentů dotazovala na jejich náhled na ideální životní soužití.

Moje očekávání:

Očekávám odpovědi, které se především týkají partnerství, a to hlavně manželství a nesezdaného soužití v poměru cca 2:1, partnerství žijící odděleně považuji na základě teoretické části za odpověď spíše starších respondentů. Být svobodný by podle mého názoru mohli uvést na základě věku respondenti rovnoměrně, možná více muži než ženy.

Výsledky:

Výsledky pro mě byli překvapivé, neočekávala jsem vysoký počet odpovědí tradičního soužití a to manželství (61,5 %). Ovšem když vezmu v potaz, že 38,5 % respondentů odpovědělo jinak, není toto zjištění natolik pozitivní, jak se mi na první pohled zdálo.

Věkové rozdíly:

Jak můžeme vidět v tabulce č.14 manželství je ideálním soužitím především pro věkovou kategorii prarodičů (86,7 %) a nejméně prestižní pro střední věkovou skupinu (35,3 %) i přes pesimistický postoj k této problematice, viz teoretická část, jsem neočekávala tak velký rozdíl mezi generacemi, které jsou si tak blízké. Naopak jsem očekávala velký rozdíl mezi nejstarší a nejmladší generací, který ve výsledku není tak markantní. Opět bych tento výsledek přisoudila zkušenostem střední generace s rozvody a výsledky nejmladší generace nevědomosti o závazku manželství a jejich nezkušenosti s rozvody.

Jako pozitivní jev sleduji výsledky nejstarší generace, kdy pouze dva respondenti neshledávají manželství jako ideální životní soužití.

Nesezdané soužití považuje za ideální především nejmladší věková skupina (25 %) a střední věková skupina (23,5 %). Žít s partnerem odděleně považují za ideální pouze dva respondenti ze střední věkové skupiny (11,8 %).

Rozdíly muži a ženy:

Rozdíly mezi pohlavími byly nepatrné, ovšem nečekala jsem, že manželství bude hodnoceno jako ideální soužití více muži (69,6 %) než ženami (55,2 %). Vyrovnaná byla odpověď ohledně nesezdaného soužití-17,4 % muži a 17,2 % ženy.

V sekci jiné odpověděla jedna žena a jeden muž *“záleží na dohodě”* a jedna žena *“když spolu chtějí dva žít”*.

Tabulka č. 14 - Ideální životní soužití, odpovědi podle věku

Věkové kategorie							
životní soužití věk	manželství	Registrované partnerství	Nesezdané soužití	Žít s partnerem odděleně	svobodný/á	jiné	nevyplnil
21-30 let	13	0	5	0	2	0	0
44-59 let	6	0	4	2	2	3	0
62-83 let	13	0	0	0	1	0	1
celkem	32	0	9	2	5	3	1
Vyjádření v %	61,5 %	0 %	17,3 %	3,8 %	9,6 %	7,7 %	1,9 %

Tabulka č.15 - Ideální životní soužití, odpovědi podle pohlaví

Muži a ženy							
životní soužití pohlaví	Manželství	Registrované partnerství	Nesezdané soužití	Žít s partnerem odděleně	svobodný/á	jiné	nevyplnil
žena	16	0	5	2	3	2	1
muž	16	0	4	0	2	1	0
celkem	32	0	9	2	5	3	1
Vyjádření v %	61,5 %	0 %	17,3 %	3,8 %	9,6 %	7,7 %	1,9 %

14.otázka

Jaké jsou podle Vás KLADY a ZÁPORY MANŽELSTVÍ oproti nesezdanému soužití?

V návaznosti na předchozí otázku jsem se ptala respondentů na jejich názory ohledně kladů a záporů manželství. Zajímalo mne, zda-li nějaké klady a zápory vypíší a zda budou v souladu s teoretickou částí. Vzhledem k předchozí otázce jsem očekávala zamýšlení se nad sňatkem a popis jiných důvodů k manželství, než jsem uváděla v následující otázce. S odstupem se domnívám, že jsem tuto otázku možná měla zařadit jako patnáctou, navazuje totiž lépe na následující otázku (15. otázka) než na předchozí (13. otázka)

Moje očekávání:

Moje očekávání v této otevřené otázce bylo opřeno o teoretickou část, kdy jsem si zpočátku sama nebyla přímo vědoma výhod a nevýhod manželství, očekávala jsem podobné výsledky jako v teoretické části, a to nevýhody typu “sňatek je příliš drahý”, možnosti rozvodu a ztráta soukromí a svobody. A jako výhody větší zodpovědnost, finanční výhody, jednodušší právní úkony jako je dědictví a spoluvlastnictví.

Výsledky:

Odpovědi účastníků výzkumu byly velmi rozličné, proto jsem je rozřadila do následujících sekcí:

V závorce jsou uvedeny doslovné odpovědi respondentů.

KLADY: Klady uvedlo 50 z 52 respondentů

- 1) Právní otázky manželství (“dědictví”, “jednoduché jednání s úřady”, “předcházení soudním sporům”, “vdovský důchod”, podávání informací o zdravotním stavu)
- 2) Finanční stránka (“lepší úvěry”, “společné hospodaření”, “finanční zabezpečení”)
- 3) Jistota, zázemí
- 4) Podpora (“pomoc”, “podpora ze strany státu”, “opora partnera”)
- 5) Důvěra (“oddanost”, “věrnost”)
- 6) Zodpovědnost, povinnost (“zodpovědnost vůči partnerovi”, “závazek”)
- 7) Děti, rodina, partnerství (“úplná rodina”, “v manželství jste rodina, v partnerství ne”, “nebýt sám”, “společné přijmení pro děti”)
- 8) Společenské aspekty (“svatba”, “společensky více přijatelné”, oficiálnost”, “staletími osvědčený institut”)

9) Neví, nevidí rozdíl

10) Jiné (“partneři jsou si rovni”, “informace o zdravotním stavu”, “hezké chvíle”)

Jako společenské výhody svatbu uváděli pouze nejmladší respondenti

ZÁPORY: Zápor uvedlo 37 z 52 respondentů

1) Rozvod

2) Finanční stránka (“dluhy za partnera”, “dědictví”)

3) Závazek (“zodpovědnost”, “ztráta svobody”)

4) Jiné (“kompromisy”, “stereotyp”, “ztráta soukromí”, “nepohodnutí se s rodinou partnera”, “právní otázky”, “rozdílné názory”)

Shrnutí:

Odpovědi byly v souladu s teoretickou částí, kdy v obou případech byly zmíněny jako klady manželství zodpovědnost, právní stránky věci, finance, jistota.

Nevýhody se také shodovaly, respondenti si byli vědomi možnosti rozvodu, závazku, ztráty soukromí a financí.

Pokud bych měla srovnat motivace k uzavření sňatku (otázka 15) s odpověďmi v této otázce, tak lze vidět, že když jde o uzavření manželství lidé skutečně nepřemýšlí nad právními otázkami, ale spíše nad city, dětmi a budováním rodiny, kdežto pokud se ptám přímo na výhody a nevýhody manželství, láska jde stranou a respondenti vidí manželství jako pouhou smlouvu, instituci, která se týká rozvodu, financí a dědictví.

Tabulka č. 16- Klady manželství

Všechny odpovědi		
	četnost	v %
Právní aspekty	6	12 %
Finanční stránky	7	14 %
Jistota, zázemí	10	20 %
Pomoc, podpora	6	12 %
Důvěra	7	14 %
Zodpovědnost	6	12 %
Rodina, děti, partnerství	8	16 %
Společenské aspekty	7	14 %
Neví, nevidí rozdíl	6	12 %
Jiné	10	20 %

Tabulka č. 17 – Zápory manželství

Všechny odpovědi		
	četnost	v %
Rozvod	11 z 37	30 %
Finance	3 z 37	8 %
Závazek, zodpovědnost	6 z 37	16 %
Neví, žádné	8 z 37	22 %
Jiné	13 z 37	35 %

15. otázka

Jaké jsou podle Vašeho názoru motivace lidí k uzavření sňatku?

V patnácté otázce jsem chtěla zjistit jaké jsou motivace respondentů k uzavření manželství. K dispozici bylo sedm odpovědí a jedna možnost vlastní odpovědi. Na výběr byly odpovědi “láska, čekají dítě, mít děti, ekonomické důvody, nátlak rodičů, nátlak společnosti, sexuální styk, jiné...)

Moje očekávání:

Vzhledem k tomu, že motivací v dnešní době je nejčastěji láska partnerů, očekávám především tuto motivaci. Jako další shledávám podstatnými motivace “mít dítě” a v menší míře “čekají dítě”. Ekonomické důvody, nátlak rodičů, nátlak společnosti a sexuální styk považuji za odpovědi, které budou málo zmiňované.

Výsledky:

Celkový výsledek byl nejvíce nakloněn lásce (86,5 %), což odpovídá teoretické části, tedy především tomu, že sňatek je dnes dobrovolným aktem dvou lidí, jejichž motivem je nejčastěji láska.

Na druhém místě byl důvod “čekají dítě” (42,3 %), což pro mne bylo překvapivé, předpokládala jsem, že početí dítěte již dnes není důvodem k svatbě, ovšem může jít předpoklad respondentů o tom, co dělají druzí, nepotvrzuje to, že kdyby oni sami v téhle situaci byli, tak bys se oženili.

Na třetím místě byl důvod mít děti, zklamání pro mne je, že tuto možnost zvolilo pouze 28,8 % respondentů, Podle mého názoru je škoda, že tak málo lidí považuje početí dítěte za motivaci ke sňatku.

Stejný počet respondentů (28,8 %) uvedl motivace ekonomické, 21,2 % uvedlo nátlak od rodičů a 17,3 % nátlak společnosti.

Sexuální styk jako motivaci uvedli dva lidé (3,8 %).

V sekci jiné odpovědělo pět respondentů, uváděli hlavně, že motivace ke sňatku jsou různé (5,7 %), další důvod k sňatku byl podle jednoho respondenta stvrzení lásky před Bohem a získání občanství.

Věkové rozdíly:

Nejstarší generace:

Nejstarší respondenti jako největší motivaci vidí lásku (93,3 %), ani ne polovina si myslí, že motivací k sňatku je mít děti (40 %) dva respondenti si myslí, že lidé uzavírají manželství kvůli tomu, že spolu čekají dítě (13,2 %), ekonomické důvody zmínilo 20 % a sexuální styk jeden respondent (6,7 %).

Střední generace:

Střední generace považuje lásku za motivaci ke sňatku nejméně ze všech věkových kategorií, pouze 64,7 %. Na druhém místě na rozdíl od nejstarší generace je důvod, že čekají dítě 41,2 % a pouze jeden ze sedmnácti respondentů uvedl, že je motivací sňatku mít děti 5,9 %!

Na dalších místech jsou u střední generace důvody ekonomické (29,4 %) a nátlak rodičů (23,5 %), dva respondenti uvedli, že motivace k uzavření sňatku jsou různé.

Nejmladší generace:

U nejmladší generace jednoznačně vyhrála jako motivace k sňatku láska (100 %), zde je vidět, jak je nejmladší věková skupina nedotčená špatnými zkušenostmi s rozvody oproti střední generaci.

Na druhém místě byl důvod “čekají dítě” (65 %), na třetím místě byl k mému údivu nátlak společnosti, který uvedla téměř polovina nejmladších (45 %), mít děti je motivací pro 8 respondentů (40 %) na stejné úrovni byly ohodnoceny důvody ekonomické a nátlak rodičů (obě 35 %).

Sexuální styk je motivem pro jednoho (5 %).

Jako odpověď jiné bylo uvedeno jednou, že motivace jsou různé, stvrzení lásky před Bohem a získání občanství.

Shrnutí:

Z výsledků je patrné, že hlavně nejstarší generace považuje za důležité počít dítě v manželském svazku a nehledí na tlak ze strany společnosti ani ze strany rodičů. Nejmladší generace si je nejvíce vědoma důvodu proč se manželství nejčastěji uzavírají, z důvodu těhotenství. Střední generace hledí na sňatky více pragmaticky, nevnímají příliš lásku jako důvod ke sňatku, ale více si všímají důvodů ekonomických a společenských.

Tabulky č. 18, 19, 20, 21 – Motivace ke sňatku

Všechny odpovědi		
	četnost	v %
Láska	45	86,5 %
Čekají dítě	22	42,3 %
Mít děti	15	28,8 %
Ekonomické	15	28,8 %
Nátlak rodičů	11	21,2 %
Nátlak společnosti	9	17,3 %
Sexuální styk	2	3,8 %
Jiné..	5	9,6 %

Nejstarší věková skupina		
	četnost	v %
Láska	14	93,3 %
Mít děti	6	40 %
Čekají dítě	2	13,2
ekonomické	3	20 %
Sexuální styk	1	6,7 %

Střední věková skupina		
	četnost	v %
Láska	11	64,7 %
Čekají dítě	7	41,2 %
ekonomické	5	29,4 %
Nátlak rodičů	4	23,5 %
Jiné..	2	11,8 %
Mít děti	1	5,9 %

Nejmladší věková skupina		
	četnost	v %
láska	20	100 %
Čekají dítě	13	65 %
Nátlak společnosti	9	45 %
Mít děti	8	40 %
ekonomické	7	35 %
Nátlak rodičů	7	35 %
jiné	3	15 %
Sexuální styk	1	5 %

16. otázka

Hlavou rodiny je v dnešní době:

Šestnáctou otázkou jsem chtěla navázat na teoretickou část a otázku rolí v rodině, kterou podrobněji rozpracovávám v otázce 17. Pomocí této otázky jsem chtěla zjistit kdo je dnes nejvíce dominantní v rodině, zdali je to žena, muž, oba nebo nikdo. Respondenti mohli odpovědět i vlastními slovy.

Moje očekávání:

Vzhledem k častosti rozvodů a neúplných rodin, svobodných matek, se domnívám, že v dnešní rodině je hlavou rodiny nejčastěji žena, ovšem otázkou je, zda moji respondenti dokáží tuto skutečnost strávit, především muži.

Výsledky:

Mezigenerační rozdíly byly nízké, všechny věkové skupiny si myslí, že hlavou rodiny jsou v dnešní době oba partneři, pouze ze střední generace si nemyslí ani jeden respondent, že je hlavou rodiny žena, tato věková skupina nejčastěji uváděla možnost jiné..., kde odpovídali, že v každé rodině je to různé.

Rozdíly u pohlaví už byly zřetelnější, že jsou hlavou rodiny oba si myslí více muži než ženy (68 % muži, ženy 44,8 %), že je hlavou rodiny muž odpověděli čtyři respondenti u obou pohlaví (18,2 % muži, 13,8 % ženy).

Žena je hlavou rodiny podle 10,3 % žen a podle 4,5 % mužů, tedy jednoho muže.

Že hlavou rodiny není nikdo si myslí 10,3 % žen, tedy stejný počet, který jako hlavu rodiny udal ženu.

Odpověď jiné si vybralo šest žen a dva muži. Všechny vlastní odpovědi se týkaly faktu, že v každé rodině je hlavou někdo jiný.

Shrnutí:

Moje očekávání se tedy potvrdilo, muži i ženy uvádějí oba partnery jako hlavu rodiny, ale každý se přiklání spíše ke svému pohlaví. Co se nepotvrdilo je vyšší zmiňování ženy jako hlavy rodiny, což osobně považuji za pozitivní ukazatel vyznávání původní tradice muže jako hlavy rodiny, když odhlédnu od většiny, pro kterou jsou hlavou rodiny oba. Tento jev

je zajisté fenoménem dnešní doby, pokud některé výsledky výzkumné části shrnují pohled na změnu v roli muže a ženy v rodině, pak je to tento případ.

Tabulka č.22, 23, 24 – Kdo je hlava rodiny v dnešní době?

Hlava rodiny – Všechny odpovědi		
	četnost	v %
oba	28	54,9 %
muž	8	15,7 %
žena	4	7,8 %
nikdo	3	5,9 %
Jiné..	8	15,7 %

Hlava rodiny – Ženy		
	četnost	v %
oba	13	44,8 %
muž	4	13,8 %
žena	3	10,3 %
nikdo	3	10,3 %
jiné	6	20,7 %

Hlava rodiny – Muži		
	četnost	v %
Oba	15	68,2 %
muž	4	18,2 %
žena	1	4,5 %
nikdo	0	0 %
jiné	2	9,1 %

17.otázka

Vyberte prosím, které pohlaví podle vašeho názoru v domácnosti provádí častěji následující činnosti:

U sedmnácté otázky jsem chtěla zjistit nakolik se změnily stereotypy rolí v rodině, které činnosti provádí výhradně žena, muž a o které se dělí. Tato otázka je natolik rozsáhlá, že jsem se rozhodla zmínit především nejvýraznější rozdíly v daných kategoriích vzhledem k pohlaví a věku.

Moje očekávání:

Předpokládala jsem, že na základě dospívání často s pouze jedním rodičem budou nejmladší respondenti přiřazovat většinu činností ženě nebo oběma rodičům, u nejstarších respondentů jsem očekávala tradiční rozřazení rolí muži a ženě.

Co se týče pohlaví hádala jsem, že si muži a ženy budou přiřazovat jednotlivé role ke svému pohlaví, především ty více prestižní (živit rodinu, vyšší vzdělání, vydělávání více peněz, výběr dovolené) a ty méně prestižní přiřadí opačnému pohlaví (trestání dětí, pomoc s úkoly, starání se o nemocné děti)

Výsledky:

Činnosti jsem zvolila z mého pohledu nejvýraznější v rodině, a to i některé, které jsou typicky ženské (být na mateřské dovolené, starání se o nemocné děti) abych zjistila, zda tyto činnosti nebudou přiřazeny i mužům nebo oběma rodičům což se například u nejstarších respondentů potvrdilo, kdy jich přes polovinu uvedlo, že starání se o nemocné děti připadá oběma rodičům, ostatní uvedli nejčastěji ženu.

Ženské práce: vaření, úklid, nákup potravin věcí do domácnosti, starání se o nemocné děti, být na mateřské dovolené,

Mužské práce: oprava rozbitého nábytku, spotřebičů, vydělávání více peněz

Role, které zastávají oba partneři: výchova dětí, pomoc s úkoly dětem, výběr dovolené, živit rodinu po finanční stránce, mít vyšší vzdělání, trestání dětí

Dané činnosti byly rovnoměrně rozřazeny muži, ženě a oběma všemi věkovými kategoriemi, těsné výsledky byly pouze u činností:

1. Živit rodinu po finanční stránce (37 % respondentů bylo pro muže, 63 % pro oba)
2. Nákup potravin/ věcí do domácnosti (58 % pro ženu, 40,3 % pro oba, 1,9 % pro muže)
3. Starání se o nemocné děti (59 % pro ženu, 41 % pro oba)

Jak je vidět respondenti si stále myslí, že většina domácích prací patří ženě, menší roli v domácnosti zastává muž, především opravy a zajišťování rodiny finančně.

Výchovu dětí a starání se o ně by měli dělat oba partneři, v některých ohledech více žena (být na mateřské dovolené, starání se o nemocné děti).

Mezipohlavní rozdíly:

Muži a ženy se shodli na tradičních činnostech jednotlivých pohlaví jako jsou činnosti ženy (vaření, úklid), činnosti muže (oprava nábytku) a rolích které by měli vykonávat oba (živit rodinu, trestat děti).

Následuje výčet zbylých činností, kde se ženy a muži v názorech více či méně rozcházejí:

Podrobné výsledky viz tabulky č. 32 a 33 uvedeny v příloze

1. Výchova dětí:

MUŽI: 82,6 % mužů přikládá tuto činnost oběma

ŽENY: 62,1 % žen přikládá tuto činnost oběma

2. Pomoc dětem s úkoly:

MUŽI: 82,6 % mužů přikládá tuto činnost oběma

ŽENY: 55,2 % žen přikládá tuto činnost oběma

3. Výběr dovolené:

MUŽI: 69,5 % mužů přikládá tuto činnost oběma

ŽENY: 75,9 % žen přikládá tuto činnost oběma

4. Nákupy:

MUŽI: 65,2 % mužů přikládá tuto činnost více ženám

ŽENY: 51,7 % žen přiřazuje tuto činnost ženám

5. Nemocné děti:

MUŽI: 52,2 % mužů přikládá tuto činnost oběma

ŽENY: 65,5 % žen přikládá tuto činnost ženě

6. Mateřská dovolená:

MUŽI: 95,7 % mužů přikládá tuto činnost více ženám

ŽENY: 75,9 % žen přikládá tuto činnost ženám, 24,1 % žen přikládá tuto činnost oběma

7. Kdo by měl vydělávat více peněz:

MUŽI: 69,6 % mužů určuje tuto roli mužům

ŽENY: 75,9 % žen přiřazuje tuto činnost mužům

8. Kdo by měl mít vyšší vzdělání:

MUŽI: 82,6 % mužů přiděluje tuto roli oběma, zbylých 17,4 % přiděluje tuto roli muži.

Žádný muž si nemyslí, že by vyšší vzdělání měla mít žena.

ŽENY: 55,2 % žen přiřazuje tuto roli oběma. 31 % žen přiřazuje tuto roli muži a 13,8 % žen přiřazuje tuto roli ženě.

Ženy si oproti mužům přisuzují více činností, které muži přisuzují oběma. Těmi jsou výchova dětí, pomoc dětem s úkoly, starání se o nemocné děti.

Muži naopak přisuzují většinu činností oběma a ženám jako jsou: výběr dovolené, nákupy, starání se o nemocné děti, mateřskou dovolenou, vydělávání více peněz.

Jako převážně mužské bylo označeno méně činností a to: vydělávání více peněz, a mít vyšší vzdělání (tento jev se sice neobjevoval v převážné míře, ovšem mne zaujal natolik, že ho sem zařazuji)

Shrnutí:

Jak je patrné ze všech výsledků v dnešní době je tradiční rozřazení rolí téměř minulostí, jak zmiňuji výše jen málo činností je přiřazováno muži nebo ženě, většina z nich je řazena k oběma, především ty, které se týkají výchovy dětí, dokonce už i ženy jsou pro to, aby muži byli s dětmi na mateřské dovolené. Finanční zabezpečení a nositele vzdělání ovšem stále zastává muž, úklid a vaření v domácnosti patří pořád ženě.

Tabulky jsou uvedeny kvůli jejich velikosti v příloze.

18.otázka

Proč je podle Vás důležitá role otce v rodině?

U osmnácté otázky jsem zkoumala pohled na roli otce v rodině, respondenti mi odpovídali na otevřenou otázku. Mezi pohlavími ani věkovými skupinami jsem neshledala žádné velké rozdíly, proto jsem výsledky shrnula do jednoho celku.

Nejčastější odpovědí byl 25x *„vzor, příklad“*, další v pořadí byly odpovědi směřující k povaze otce jako hlavy rodiny, nejčastěji popsané jako *„dominanta, autorita, respekt, hlava rodiny, disciplína“* celkem 16x .

Dále respondenti uváděli otcovu důležitost v rodině, jeho nepostradatelnost a úplnost rodiny, nejčastější příklady jsou *„důležitost obou rodičů, otec nelze nahradit, dítě potřebuje oba rodiče, důležitý pro dítě..“* uvedeno 8x.

Další skupinou odpovědí byly odpovědi směřující k postavení otce jako muže *„jiný pohled, mužský element“* 9x.

Nepřikládám tomu příliš velkou důležitost, ale pouze nejmladší respondenti uváděli u této otázky jako odpověď *„výchova dítěte, učení dítěte“* (uvedli 4x), toto se ovšem dá přiřadit ke vzoru pro dítě, příkladu apod.

Odpovědi směřující k pohledu na otce jako na toho *„co má vše zvládnout, bránit rodinu, pomáhá při rozhodování, je odvážný, nekompromisní“* se objevily 7x. K tomu bych připojila i 4x zmíněné *„opora, bezpečí, jistota“*.

„Spravedlnost, harmonie, vyváženost rodiny“ byly uvedené třikrát.

Finanční důvody byly uvedeny pro mě překvapivě pouze dvakrát.

Dvakrát také nejmladší respondenti uvedli, že je otec *důležitý hlavně pro syna a že je lepší a učí děti manuálními pracím*.

Třikrát byla uvedena odpověď *nevím* a jednou, že role otce *důležitá není*.

Shrnutí:

Ačkoli jsem do otázky vložila slovo “otec” nikoli “muž”, přijde mi, že respondenti, uváděli spíše mužské než otcovské činnosti, že by otec byl důležitý pro výchovu dětí ve výsledcích není příliš patrné. Hlavním aspektem důležitosti otce je především dát dítěti vzor a dobrý příklad, také v rodině rozhodovat, chránit ji.

Tabulka č. 25 – Role otce v rodině

Role otce v rodině-Všechny odpovědi		
	četnost	v %
Vzor, příklad	25	48 %
Autorita, hlava rodiny	16	30,7 %
Jiný pohled, mužský element	9	17,3 %
Úplná rodina	8	15,3 %
Mužská síla	7	13,4 %
výchova dítěte	4	7,6 %
jistota	4	7,6 %
vyváženost	3	5,7 %
finance	2	3,8 %
Důležitý pro syna	2	3,8 %
Manuální práce	2	3,8 %
Nevím	1	1,9 %
Není důležitá	1	1,9 %

19.otázka

V čem byste si přáli, aby bylo vaše manželství lepší než vašich rodičů?

V devatenácté otázce bylo cílem zjistit nakolik si respondenti přejí, aby bylo jejich manželství odlišné od svazku jejich rodičů, vzhledem k tomu, že se tato instituce postupně mění podle společnosti a kultury, je jisté, že budoucí páry budou žít jiným životem než jejich rodiče, otázkou ovšem je, zda si tuto proměnu uvědomují, na což bych chtěla odpovědět v této otázce.

Moje očekávání:

U této otázky jsem čekala více odpovědí typu „aby vydrželo, nerozvedlo se“ apod. Ovšem vzhledem k tomu, že většina mých respondentů pochází z celé rodiny (viz otázka 9), tak k těmto vyjádřením nemohlo dojít.

Tato otázka byla volitelná, tak mi na ni bohužel 16 respondentů neodpovědělo.

Osm respondentů by nechtělo, aby jejich manželství bylo jiné než jejich rodičů především nejstarší generace, kdy mi takto odpověděli 4 z 15 dotazovaných.

Výsledky:

Zde bych chtěla zmínit odpovědi věkových kategorií mých prarodičů, rodičů a mých vrstevníků:

Nejstarší věková kategorie:

Z kategorie prarodičů mi neodpovědělo 6 respondentů, což mohu považovat buď za vyjádření, že již do vztahu vstoupit nechtějí nebo, že by oproti svým rodičům nechtěli na svém manželství změnit nic.

Že by své manželství chtěli stejné mi odpověděli 4 respondenti.

Ostatní odpovědi se objevily pouze jednou a to „ve všem, více harmonie, identické povinnosti, nevím a je to můj vztah a život“

Bohužel vzhledem k různostem odpovědí mohu hodnotit pouze to, že polovina směřodatných odpovědí byla, že by své manželství oproti svým rodičům změnit nechtěli.

Střední věková kategorie:

V kategorii rodičů mi neodpovědělo sedm respondentů a dva odpověděli „nevím“. Tudiž zbylo osm použitelných odpovědí, jediná odpověď, která byla uvedena dvakrát byla „více rovnoprávnosti“ což bych mohla srovnat s „identickými povinnostmi“, které byly uvedeny kategorií prarodičů.

Ostatní odpovědi byly uvedeny pouze jednou a to „trávit víc času spolu, více harmonie, spokojenosti, více podpory dětem, více komunikace, soudržnosti, klidu a v ničem“. „Každé manželství je jiné“ bylo uvedeno jednou, což ovšem nebyla odpověď na mou otázku.

Nejmladší věková kategorie:

V mé generaci už byly odpovědi častější, z dvaceti lidí mi odpovědělo patnáct.

Tři respondenti nechtějí, aby jejich manželství bylo jiné.

Lepší komunikace byla uvedena čtyřikrát. Třikrát byly uvedeny následující odpovědi „více si pomáhat, ochota, řešit problémy“, „více důvěry, méně lhaní“, „v nevěře“, tyto problémy spolu z mého pohledu souvisejí, především lhaní a nevěra, z čehož usuzuji, že moji vrstevníci mají s rodinou horší zkušenosti než předchozí věkové kategorie, a i když ne všichni pochází z rozvedené rodiny (viz otázka 9) mnohdy se pravděpodobně jejich rodiče rozvedli později.

Dvakrát byla uvedena odpověď *více lásky* a jednou uvedené odpovědi byly „podpora dětí, pochopení, aby bylo stejné jako vztah bez manželství a aby vydrželo“, respondent, který pravděpodobně neměl co odpovědět napsal pouze „v datu svatby“.

Shrnutí:

Jak je patrné z výsledků, v této otázce je nejčastější odpovědí, že by respondenti manželství jiné, než-li mají/měli jejich rodiče, nechtěli. Tento výsledek shledávám pozitivní v tom, že respondenti pravděpodobně pocházejí z dobrého prostředí, které by potenciálně mohli vnést i do své rodiny/ manželství. Jak jsem zjistila již v otázce č. 9, velká část mých respondentů nepochází z rozvedené rodiny, tudíž proto uváděli méně často, než jsem očekávala, přání, aby jejich manželství bylo jiné v tom, že se nerozpadne.

Tabulka č. 26, 27, 28 - V čem by mělo být lepší vaše manželství než manželství vašich rodičů?

Nejstarší věková kategorie		
	četnost	v %
V ničem	4	26,6 %
Identické povinnosti	1	6,6 %
Více harmonie	1	6,6 %
“je to můj vztah a život”	1	6,6 %
Ve všem	1	6,6 %
neví	1	6,6 %
neodpověděl	6	40 %

Střední věková kategorie		
	četnost	v %
V ničem	1	5,8 %
V rovnoprávnosti	2	11,7 %
“každé manželství je jiné”	1	5,8 %
Trávit čas spolu	1	5,8 %
Harmonické, spokojené	1	5,8 %
Více podpory dětem	1	5,8 %
Klidnější, komunikativnější, soudržnější	1	5,8 %
neví	2	11,7 %
neodpověděl	7	41,2 %

Nejmladší věková kategorie		
	četnost	v %
V ničem	3	15 %
komunikace	4	20 %
Pomáhání si, ochota řešit problémy	3	15 %
láska	2	10 %
Důvěra, bez lží	3	15 %
nevěra	3	15 %
Více podpory dětem	1	5 %
Aby vydrželo	1	5 %
pochopení	1	5 %
Aby bylo stejné jako vztah bez manželství	1	5 %
V datu svatby	1	5 %
neodpověděl	5	25 %

20.otázka

Seřad'te prosím hodnoty dle Vašeho názoru podle stupně důležitosti:

Hodnotový žebříček je použitý z výzkumu v knize *Proměny české mládeže*⁶² ze kterého byly vyřazeny některé hodnoty, které jsem neshledala spojené s tématem rodiny vs. individuální potěchy (viz vzdělání, majetek, plat apod.), jak jsem chtěla toto hodnotové šetření srovnávat a nechtěla jsem, aby počet hodnot byl příliš vysoký. Počet otázek ve výzkumu byl už dostatečný a jak jsem zjistila z pilotáže toto hodnotové šetření už respondenti nebyli příliš ochotni vyplnit.

Cílem tohoto šetření bylo zjistit postavení rodiny a životního partnera pomocí hierarchie hodnot.

Moje očekávání:

Ovšem i přes moje očekávání, že respondenti žebříček hodnot neseřadí, nebo přesunou jen jednu hodnotu, se tak nestalo. Některá seřazení byla velmi podobná mým očekáváním, některá nikoliv.

Jak se dá předpokládat jako hodnoty v prvních řadách jsem očekávala pojmy *zdraví, láska, rodina, životní partner, přátelství*, na základě individualistické společnosti, jak zmiňuji v teoretické části jsem jako další hodnoty očekávala pojmy směřující k individuálnímu prospěchu jako jsou *uspokojování svých zájmů a koníčků, vzdělání, úspěch v zaměstnání, plat, majetek, rozvoj osobnosti* a v poslední řadě *svoboda, mír, pravda, poznání*.

U nejstarší generace jsem očekávala vyšší hodnotu míru a u střední generace vyšší hodnotu svobody.

Ohledně rozdílů mezi pohlavími jsem měla představu tradičního rozdělení rolí, tedy, že ženy budou mít jako nejvyšší hodnoty *umístěné rodinu, lásku, přátelství, mír* a dnes už také *vzdělání* a muži budou upřednostňovat *uspokojování svých zájmů a koníčků, plat, úspěch v zaměstnání, majetek, vzdělání, pravdu, poznání a rozvoj osobnosti*.

---

⁶² SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*, str. 28

V této otázce jsem musela deset dotazníků vyřadit, z důvodu, že šest respondentů hodnotový žebříček neseřadili a čtyři seřadili pouze několik hodnot. Šetření proběhlo u 42 respondentů, 17 mužů a 25 žen ve věku 21-83 let. Hierarchii hodnot jsem hodnotila na základě věku a pohlaví.

Výsledky celkové:

U každé generace a u každého pohlaví bylo na prvním místě zdraví. Jako nejvyšší hodnota měla v celkovém šetření index 13,0. Za zdravím následovala rodina a děti s indexem 10,6. Lásky byla na třetím místě s indexem 10,2 a na lásku navazující pojem životní partner má index 9,8, Za partnerstvím a láskou je na pátém místě přátelství index 9,2.

K mému údivu následovaly na šestém místě svoboda s indexem 8,7 a mír 8,0, na osmém místě pravda, poznání 6,2.

Díky posledním a nejstarším respondentkám došlo ke konečnému umístění hodnoty vzdělání na deváté místo s indexem 5,9 (v předběžném průzkumu bylo vzdělání až na 11. místě). Na desátém místě je uspokojování svých zájmů a koníčků s indexem 5,6, společně s rozvojem osobnosti, které má stejný index 5,6. Tato skutečnost by nám mohla napovědět, že pro respondenty uspokojování koníčků a zájmů může znamenat i rozvoj osobnosti, jako je například četba nebo studium a seberealizace. Anebo zkrátka obě tyto činnosti shledávají stejně důležitými.

Na dvanáctém místě se ocitl plat s indexem 5, na místě třináctém je úspěch v zaměstnání s indexem 4,3 a poslední je majetek s velmi nízkým indexem 2,9.

Tabulka č. 28 – Hierarchy hodnot

Hierarchy hodnot - všechny odpovědi	
hodnota	Index
Zdraví	13
Rodina, děti	10,6
láska	10,2
Životní partner	9,8
přátelství	9,2
svoboda	8,7
mír	8
Pravda, poznání	6,2
vzdělání	5,9
Uspokojování svých koníčků a zájmů	5,6
Rozvoj osobnosti	5,6
plat	5
Úspěch v zaměstnání	4,3
majetek	2,9

Mezigenerační rozdíly:

U všech generací jsou na prvním místě hodnoty zdraví, rodina, děti, láska, přátelství, životní partner. Následují hodnoty mír, svoboda

V mezigeneračních rozdílech byla nejvýraznější pozice hodnoty vzdělání. U nejmladší generace se umístilo až na dvanáctém místě s indexem 4,7. U střední generace je místo osmém s indexem 6,2, u generace nejstarší má index 7,5 na sedmém místě.

Na dalších místech jsou hodnoty uspokojování svých koníčků a zájmů, pravda, poznání, rozvoj osobnosti, plat, úspěch v zaměstnání a majetek na posledním místě.

Shrnutí:

Jak je vidět jedinou pohybující se hodnotou je hodnota vzdělání, překvapivé pro mne je, že je vzdělání pro mou generaci umístěno na nižším místě než u střední a starší generace, zdá se mi, ty starší generace možná litují, že nestudovali více a vědí, že vzdělání je statkem, který není možné odcizit.

Rozdíly mezipohlavní

Rozdíly mezi mužem a ženou byly výraznější než u generací. Odlišnosti panovaly i u nejvyšších hodnot jako je rodina (index 11,3 u žen, 9,5 u mužů), láska (ženy 10,6, u mužů 9,5) a svoboda (10,2 muži, 7,6 ženy).

Dále by také rozdíl v hodnotě vzdělání, kdy u žen zaujalo deváté místo s indexem 6,4 a u mužů místo jedenácté s indexem 5,1.

Uspokojování svých zájmů a koníčků bylo více ceněno muži (index 6,2) než ženami (index 5,3).

Shrnutí:

Jak je vidno z výsledků rodina a děti mají větší význam pro ženu než pro muže, ovšem muž si více cení životní partnerky (na druhém místě). Láska má také vyšší hodnotu u žen. Svobody si cení muži (na třetím místě), ale vzdělání je důležitější pro ženy. Naproti tomu je pro muže důležité uspokojování svých koníčků a zájmů, více než pro ženu, čemuž se nedivím, pro ženu je častěji rodina a děti nejen povinností, ale i koníčkem, alespoň z mého pohledu.

Tabulky jsou uvedeny v příloze. (tabulka č. 33-35)

Vyhodnocení dílčích cílů:

1. Jaký je průměrný počet dětí respondentů v jednotlivých generacích a průměrný věk narození prvního dítěte?

Výsledky:

Průměrný počet dětí všech respondentů je 1,2, nejstarších respondentů 1,6, u střední generace 1,5, u nejmladší generace 1.

Průměrný věk narození u matky je 28 let u nejstarší generace, u střední 26,77 a u nejmladší 25

Průměrný věk u otce je 29 let u nejstarší generace, u střední 35,5 let.

2. Jaké asociace jsou spojeny se slovem rodina?

Výsledky:

Asociace respondentů jsou spojené pouze s příjemnými pocity (lásky, rodiče, pohoda, volný čas, odpočinek, lidé mně nejbližší) a jejich potřebami (jistota, zázemí, soudržnost, komunikace, smysl života)

3. Jaký je náhled na rozvody a jejich důvody lidí napříč generacemi.

Výsledky:

Nejvíce negativní postoj má k rozvodům nejstarší generace, 40 % respondentů by rozvod určitě nepostoupilo, nejkladnější postoj k této problematice má střední generace, která by rozvod určitě podstoupila (33 %). Nejvíce uváděli respondenti odpověď nevím, především střední generace.

Postoj nejmladší generace k rozvodům je převážně negativní.

4. Jaké je podle jednotlivých generací ideální životní soužití

Výsledky:

Podle většiny respondentů je ideálním životním soužitím manželství (61,5 %). Nejvíce je ceněno nejstarší generací (86,7 %), nejméně generací střední (35,3 %), ceněno je nesezdané soužití nejmladší a střední generací.

5. Jaké jsou podle generací hlavní klady a zápory manželství

Výsledky:

Hlavními klady manželství jsou podle respondentů finance, jistota, podpora a jednoduchost jednání s úřady.

Zápory jsou také finanční, možnost rozvodu a ztráta soukromí.

6. Jaké je dnes pojetí hlavy rodiny

Výsledky:

Podle většiny respondentů jsou hlavou rodiny oba (54,9 %), více respondentů si myslí, že je jím muž (15,7 %), méně, že je jí žena (7,8 %).

7. Zjištění pohledu na role v rodině a kdo je nejčastěji plní

Výsledky:

Rozdělení činností mezi muže a ženu bylo tradiční co se týče prací v domácnosti (úklid, oprava, vaření) a starání se o děti (mateřská dovolená, starání se o nemocné děti). Vydělávat více peněz by měl spíše muž.

Oba partneři se starají o výchovu dítěte a měli by mít vyšší vzdělání.

8. Zjištění názoru na roli otce v rodině

Výsledky:

Převážný počet respondentů má otce za vzor a autoritu v rodině, méně respondentů si myslí, že je otec důležitý pro dítě. Otec má přinášet jiný úhel pohledu do rodiny a představovat mužské chování.

9. Zjistit v čem by mělo být nově uzavřené manželství jiné než předchozí generace\ rodičů respondenta

Výsledky:

Většina respondentů si nepřeje, aby jejich manželství bylo jiné než jejich rodičů. Nejvíce možností zlepšení svazku uvedla nejmladší generace, a to hlavně otázky komunikace a podpory. Také si přejí, aby v jejich manželství nebyla nevěra.

10. Postavení hodnoty rodina, děti v hodnotovém šetření na základně pohlaví a jednotlivých generací

Výsledky:

Rodina dětí jsou stále umístěny na vyšší příčce, většinou hned za zdravím. Pro muže je rodina, děti až na šestém místě, více si cení životního partnera.

Závěr

V této práci jsem se na téma rodiny a její proměny zaměřila ze široka. Snažila jsem se postihnout proměny sňatečnosti, rozvodovosti, počtu dětí v rodině, role ženy a muže a role otce. Pohled na rodinu jsem sledovala ve výzkumné části a v zařazení do hierarchie hodnot. Na základě teoretické části a mých vlastních zkušeností jsem na proměny, které se týkají rodiny a manželství, získala pesimistický náhled. Ze statistických šetření, které jsou v teoretické části obsaženy vyplývá, že rodina v České republice upadá, snižuje se počet dětí a sňatečnost, roste rozvodovost. Role otce v rodině je podle autorů potřebná, ovšem stále více otců v rodině chybí.

Všechny tyto jevy jsem se rozhodla postihnout ve výzkumné části pomocí dotazníku, který byl hodnocen na základě věku a pohlaví. Výsledky pro mne byly více než překvapivé, respondenti na otázky odpovídali pozitivně, směrem k budoucnosti rodiny, ne jejímu zániku, jak jsem očekávala. Pouze u otázky rozvodů, které už jsou již v naší společnosti normou, byl jejich vzestup potvrzen. Účastníci výzkumu sice sami z neúplné rodiny nepocházeli, ale sami v mnoha případech již rozvedeni byli. Manželství je stále bráno jako ideální životní soužití, i přes to, že by se v budoucnu mohlo rozvést, podle respondentů zajišťuje jistotu, zázemí a přináší finanční a právní výhody. Množství dětí v rodině sice na základě teoretické části klesá, ovšem mladí účastníci výzkumu děti mít chtějí, ať už by měli mít pouze jedno dítě, je toto zjištění pozitivní, zvláště oproti mým očekáváním.

Pohled na ženu a muže v rodině nejlépe postihuje výsledek u šestnáctého dotazu, který se týkal hlavy rodiny, naprosto zřetelně zde zvítězila odpověď, že hlavou rodiny jsou oba (54,9 %). Jak již zmiňuji ve výsledcích dovoluji si říci, že tento jev přesně popisuje rodinu, jaká je dnes, v rodině nikdo nepřevládá ani není utlačován, partnerství je na stejné úrovni, i v teoretické části zmiňuji, že na děti je nahlíženo jako na rovné rodičům. Tento fenomén považuji za velmi výraznou změnu oproti minulému století (především jeho první polovině), která podle mého názoru ovšem nevede k úpadku rodiny jako ostatní změny (zvýšená rozvodovost, nižší porodnost, apod.)

Ovšem některé otázky zmíněné v teoretické části jsem ve výzkumné práci nezkoumala, jde o následky dvoukariérových rodin, dále také dopad nesezdaných soužití na budoucnost rodiny. Tyto změny jsou podle mého názoru v rodinách stále častější, otázkou je, jak budou působit, společně se změnami, které popisuji výše, na budoucí rodiny, zda se jim přizpůsobí, o což se dle mého názoru dnešní rodina snaží, či nikoliv.

Závěrem bych chtěla shrnout, že na základě teoretické i výzkumné části je rodina stále vysokou hodnotou na žebříčku české společnosti a stoupá především u mužů a mladé generace i když se věk jejího založení posunuje. Dnešní mladí lidé rodinu založit chtějí, domnívám se, že jim překážkou nebude ani studium ani kariéra, ty pouze založení rodiny oddálí. Někteří z nejmladší generace, kteří dítě mít chtějí ho podle mého názoru mít nebudou, ať už to zapříčiní kariéra, partner, nebo neschopnost najít vhodného partnera. Ačkoli je tedy rodina ceněnou hodnotou, náročnost a potřeba „dokonalé rodiny“ nás dnes brzdí v jejím založení, čímž mohou být vinna například i média.

Role otce v rodině narůstá na hodnotě jak u žen, mužů tak i u mladých věkových skupin, což by mohlo znamenat, nárůst otcovských aktivit s dítětem ať už v manželství nebo po rozvodu.

Seznam použité literatury

BALLNIK, Peter. *Otcem i po rozvodu*. Praha: Portál, 2012. ISBN 978-80-262-0150-2.

CORNEAU, Guy. *Chybějící otec, chybující syn: jak absence otce ovlivňuje utváření mužské identity*. Praha: Portál, 2012. Spektrum (Portál). ISBN 978-80-262-0075-8.

DVOŘÁKOVÁ ZÁVODSKÁ, Jana. *Manželství a rozvody: praktický návod jak problémy řešit a jak jim předcházet*. Praha: Linde, 2002. Právo pro všední den.

Encyklopedie moderní ženy. Praha: Nakladatelství politické literatury, 1964.

HAMPLOVÁ, Dana. *Děti na psí knížku?: mimomanželská plodnost v ČR*. Praha: Sociologický ústav Akademie věd ČR, 2007. ISBN 978-80-7330-128-6.

CHODĚRA, Oldřich. *Partnerství, manželství a paragrafy*. Praha: Grada, 2002. Právo pro každého (Grada). ISBN 80-247-0217-7.

KLÍMOVÁ CHALOUPKOVÁ, Jana a Petra ŠALAMOUNOVÁ. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: Sociologický ústav AV ČR, c2004. Sociologické studie. ISBN 80-7330-062-1.

MAREŠ, Petr a Tomáš POTOČNÝ, ed. *Modernizace a česká rodina: sborník prezentací na sympoziu pořádaném ve dnech 15.-17. října 2003 Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně*. Brno: Barrister & Principal, 2003. Sociální studia. ISBN 80-86598-61-6.

MATOUŠEK, Oldřich. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-85850-24-9.

MOŽNÝ, Ivo. *Rodina a společnost*. Ilustroval Vladimír JIRÁNEK. Praha: Sociologické nakladatelství, 2006. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-58-X.

MOŽNÝ, Ivo. *Moderní rodina: (mýty a skutečnosti)*. Brno: Blok, 1990. ISBN 80-7029-018-8.

Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. § 655

SAK, Petr. *Proměny české mládeže: česká mládež v pohledu sociologických výzkumů*. Praha: Petrklíč, 2000. ISBN 80-7229-042-8

SINGLY, François de. *Sociologie současné rodiny*. Přeložil Stanislav ŠTECH, přeložil Ludmila ŠAŠKOVÁ. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

Seznam použitých elektronických zdrojů:

Studentky - ženy vysokoškolského vzdělávání v bakalářském programu v ČR dle oboru vzdělání (2001–2017). *Český statistický úřad* [online]. Praha: ČSÚ. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/105103270/23006019a10.pdf/5a42f56a-10b1-4abe-b9b1-54d385da5aa8?version=1.0>

Vývoj obyvatelstva České republiky, Porodnost | ČSÚ [online]. Copyright ©2017 [cit. 01.07.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61565976/1300691804.pdf/1444df9f-e76d-4e99-8e0f-c767dbbe6f05?version=1.2>

Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav AV ČR [online]. Praha 1: ©2010 [cit. 3.7.2019]. Dostupné z: https://cvvm.soc.cas.cz/media/com_form2content/documents/c2/a483/f9/101080s_ov101221.pdf

Jaké je složení domácností v ČR | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/jake_je_slozeni_domacnosti_v_cr20130307.

Pohyb obyvatelstva - rok 2018 | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/pohyb-obyvatelstva-rok-2018>

Statistika&My - měsíčník Českého statistického úřadu. Průměrný věk matek se zvyšuje ve všech krajích 09/2018 [online]. Místo: Český statistický úřad, vychází od-2011 [3.7.2019]. ISSN 1804-7149. Dostupné z: <https://www.statistikaamy.cz/2018/09/prumerny-vek-matek-se-zvysuje-ve-vsech-krajich/>

Gender a výzkum. Rodina a rodičovství v individualizované společnosti [online]. Místo: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, vychází od-2000 [3.7.2019]. ISSN-online 1805-7632 Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/19e1c1e62eb03a1cdae73d9d7b574a41a0cc1054_rodina-a-rodicovstvi-v-individualizovane-spolecnosti.PDF

Gender a výzkum. Když dva dělají totéž... [online]. Místo: Sociologický ústav Akademie věd České republiky, vychází od-2000 [3.7.2019]. ISSN-online 1805-7632 Dostupné z: https://www.genderonline.cz/uploads/19e1c1e62eb03a1cdae73d9d7b574a41a0cc1054_rodina-a-rodicovstvi-v-individualizovane-spolecnosti.PDF

Rodinné domácnosti podle počtu dětí podle výsledků sčítání lidu 1961–2011. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Copyright ©2011 [cit. 01.07.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45948568/130055170303.pdf/4bda38f4-824b-43bc-b7a6-77074e0241f8?version=1.0>

Jana Chaloupková, Petra Šalamounová Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a Evropě , Sociologický ústav Akademie věd České republiky, 2004.ISBN 80–7330–062-1 Dostupné z : http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/210_1chalou47%2520pro%2520tisk.pdf

Průzkum veřejného mínění o podpoře využívání rodičovské dovolené muži | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/1413-04-2004-pruzkum_verejneho_mineni_o_podpore_vyuzivani_rodicovske_dovolene_muzi

Vývoj obyvatelstva České republiky, Sňatečnost. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/45964328/1300691702.pdf/87dae09a-4bdf-4b2f-9f6d-1442dd3fc9a8?version=1.0>

Rozvody podle příčiny rozvratu manželství. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Copyright © [cit. 02.07.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/61566220/13006718rc10.pdf/be4b4001-6056-49d2-b05b-5ddef12a85c7?version=1.0>

Svateb přibývá | ČSÚ. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/svateb-pribyva>

Plodnost žen. *Český statistický úřad* | ČSÚ [online]. Copyright [cit. 03.07.2019]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/20551769/170224-14.pdf/287dc43c-df94-40c1-bf04-b322ed0e4b84?version=1.0>

Přílohy:

Příloha k otázce č.17: tabulky č. 28-32

Tabulka č. 28- Hierarchie hodnot

Role muže a ženy v domácnosti - Všichni respondenti						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	43	82,7 %	9	17,3 %
Úklid	1	1,9 %	38	73,1 %	13	25 %
Výchova dětí	0	0 %	15	28,8 %	37	71,2 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	47	90,4 %	1	1,9 %	4	7,7 %
Pomoc s úkoly dětem	4	7,7 %	13	25 %	35	67,3 %
Výběr dovolené	4	7,7 %	10	19,2 %	38	73,1 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	19	36,5 %	0	0 %	33	63,5 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	1	1,9 %	30	57,7 %	21	40,4 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	30	57,7 %	22	42,3 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	44	84,6 %	8	15,4 %
Vydělávání více peněz	38	73,1 %	0	0 %	14	26,9 %
Mít vyšší vzdělání	13	25 %	4	7,7 %	35	67,3 %
Trestání dětí	12	23,1 %	3	5,8 %	37	71,2 %

Tabulka č.28

Role muže a ženy v domácnosti - Nejstarší věková kategorie						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	12	80 %	3	20 %
Úklid	0	0 %	9	60 %	6	40 %
Výchova dětí	0	0 %	1	6,7 %	14	93,3 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	14	93,3 %	0	0 %	1	6,7 %
Pomoc s úkoly dětem	2	13,3 %	1	6,7 %	12	80 %
Výběr dovolené	2	13,3 %	2	13,3 %	11	73,3 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	5	33,3 %	0	0 %	10	66,7 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	0	0 %	8	53,3 %	7	46,7 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	7	46,7 %	8	53,3 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	13	86,7 %	2	13,3 %
Vydělávání více peněz	10	66,7 %	0	0 %	5	33,3 %
Mít vyšší vzdělání	5	33,3 %	0	0 %	10	66,7 %
Trestání dětí	2	13,3 %	0	0 %	13	86,7 %

Tabulka č. 29

Role muže a ženy v domácnosti - Střední věková kategorie						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	14	82,4 %	3	17,6 %
Úklid	1	5,9 %	13	76,5 %	3	17,6 %
Výchova dětí	0	0 %	8	47,1 %	9	52,9 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	16	94,1 %	0	0 %	1	5,9 %
Pomoc s úkoly dětem	2	11,8 %	6	35,3 %	9	52,9 %
Výběr dovolené	1	5,9 %	3	17,6 %	13	76,5 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	8	47,1 %	0	0 %	9	52,9 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	1	5,9 %	10	58,8 %	6	35,3 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	12	70,6 %	5	29,4 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	16	94,1 %	1	5,9 %
Vydělávání více peněz	14	82,4 %	0	0 %	3	17,6 %
Mít vyšší vzdělání	5	29,4 %	2	11,8 %	10	58,8 %
Trestání dětí	3	17,6 %	2	11,8 %	12	70,6 %

Tabulka č. 30

Role muže a ženy v domácnosti - Nejmladší věková kategorie						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	17	85 %	3	15 %
Úklid	0	0 %	16	80 %	4	20 %
Výchova dětí	0	0 %	6	30 %	14	70 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	17	85 %	1	5 %	2	10 %
Pomoc s úkoly dětem	0	0 %	6	30 %	14	70 %
Výběr dovolené	1	5 %	5	25 %	14	70 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	6	30 %	0	0 %	14	70 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	0	0 %	12	60 %	8	40 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	11	55 %	9	45 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	15	75 %	5	25 %
Vydělávání více peněz	14	70 %	0	0 %	6	30 %
Mít vyšší vzdělání	3	15 %	2	10 %	15	75 %
Trestání dětí	7	35 %	1	5 %	12	60 %

Tabulka č. 31

Role muže a ženy v domácnosti - Ženy						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	23	79,3 %	6	20,7 %
Úklid	0	0 %	21	72,4 %	8	27,6 %
Výchova dětí	0	0 %	11	37,9 %	18	62,1 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	25	86,2 %	1	3,4 %	3	10,3 %
Pomoc s úkoly dětem	1	3,4 %	12	41,4 %	16	55,2 %
Výběr dovolené	0	0 %	7	24,1 %	22	75,9 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	10	34,5 %	0	0 %	19	65,5 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	0	0 %	15	51,7 %	14	48,3 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	19	65,5 %	10	34,5 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	22	75,9 %	7	24,1 %
Vydělávání více peněz	22	75,9 %	0	0 %	7	24,1 %
Mít vyšší vzdělání	9	31 %	4	13,8 %	16	55,2 %
Trestání dětí	5	17,2 %	2	6,9 %	22	75,9 %

Tabulka č. 32 – Role muže a ženy v domácnosti

Role muže a ženy v domácnosti - Muži						
	Muž		Žena		Oba	
	četnost	v %	četnost	v %	četnost	v %
Vaření	0	0 %	20	87 %	3	13 %
Úklid	1	4,3 %	17	73,9 %	5	21,7 %
Výchova dětí	0	0 %	4	17,4 %	19	82,6 %
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod.	22	95,7 %	0	0 %	1	4,3 %
Pomoc s úkoly dětem	3	13 %	1	4,3 %	19	82,6 %
Výběr dovolené	4	17,4 %	3	13 %	16	69,6 %
Živit rodinu (po finanční stránce)	9	39,1 %	0	0 %	14	60,9 %
Nákup potravin / věcí do domácnosti	1	4,3 %	15	65,2 %	7	30,4 %
Starání se o nemocné děti	0	0 %	11	47,8 %	12	52,2 %
Být na mateřské dovolené	0	0 %	22	95,7 %	1	4,3 %
Vydělávání více peněz	16	69,6 %	0	0 %	7	30,4 %
Mít vyšší vzdělání	4	17,4 %	0	0 %	19	82,6 %
Trestání dětí	7	30,4 %	1	4,3 %	15	65,2 %

Příloha k otázce 20: tabulky č.33-35 – Hierarchy hodnot

Tabulka č. 33 – Hierarchy hodnot

Nejmladší věková kategorie	
hodnota	Index
Zdraví	12,4
Rodina, děti	10,3
láska	10,2
Životní partner	9,3
přátelství	10,1
svoboda	8,9
mír	8,2
Pravda, poznání	6,2
vzdělání	4,7
Uspokojování svých koníčků a zájmů	6,4
Rozvoj osobnosti	6,1
plat	5
Úspěch v zaměstnání	4,5
majetek	2,9

Tabulka č.34 - Hierarchy of values

Střední věková kategorie	
hodnota	Index
Zdraví	13,3
Rodina, děti	11,1
láska	11,1
Životní partner	11
přátelství	8,7
svoboda	7,6
mír	8,5
Pravda, poznání	5,6
vzdělání	6,2
Uspokojování svých koníčků a zájmů	5,1
Rozvoj osobnosti	4,9
plat	5,5
Úspěch v zaměstnání	4
majetek	2,5

Tabulka č.35 – Hiearchie hodnot

Nejstarší věková kategorie

Nejstarší věková kategorie	
hodnota	Index
Zdraví	13,5
Rodina, děti	10,7
láska	8,9
Životní partner	9,4
přátelství	8,9
svoboda	8,1
mír	7
Pravda, poznání	6,4
vzdělání	7,5
Uspokojování svých koníčků a zájmů	5,3
Rozvoj osobnosti	5,5
plat	5
Úspěch v zaměstnání	5,2
majetek	3,9

Dotazník k výzkumné části:

Vážená paní/ Vážený pane

Chtěla bych Vás poprosit o vyplnění dotazníku, který bude sloužit jako podklady pro mou bakalářskou práci. Jedná se o téma rodiny a jejím postavení v současné společnosti.

Předem Vám děkuji za vyplnění dotazníku.

Pavlína Suchá

1. Kolik Vám je let?

2. Pohlaví:

Vyberte jednu odpověď

- muž
- žena

3. Nejvyšší dosažené vzdělání:

Vyberte jednu odpověď

- Základní
- Střední
- Střední s maturitou
- Vysokoškolské

4. Odkud pocházíte?

Vyberte jednu odpověď

- Hlavní město Praha
- Středočeský kraj
- Jihočeský kraj
- Plzeňský kraj
- Karlovarský kraj
- Ústecký kraj
- Liberecký kraj
- Královéhradecký kraj
- Pardubický kraj
- Kraj Vysočina
- Jihomoravský kraj
- Olomoucký kraj

- Zlínský kraj
- Moravskoslezský kraj
- Jiné...

5. Jaký je Váš rodinný stav?

Vyberte jednu odpověď

- vdaná/ženatý
- rozvedená/rozvedený
- nesezdané soužití
- nesezdaní partneři žijící odděleně
- svobodný/ svobodná bez stálého partnera
- vdova\vdovec

6. Jaká je Vaše sexuální orientace?

Vyberte jednu odpověď

- Heterosexuální
- Homosexuální

7. Máte děti a kolik?

Vyberte jednu odpověď

- 1 dítě
- 2 děti
- 3 a více dětí
- Nemám, ale chci mít
- Nechci mít děti

8. V kolika letech jste měli své první dítě?

Pokud děti nemáte berte tuto otázku jako bezpředmětnou.

Věk matky:

Věk otce:

9. Z jakých rodinných poměrů pocházíte?

Vyberte jednu odpověď

- Z celé rodiny
- Z neúplné rodiny (pouze otec nebo matka)
- Z rodiny s jedním původním a jedním novým rodičem
- Jiné...

10. Co se Vám vybaví ve spojení s pojmem rodina?

11. Vnímáte rozvod jako volbu, kterou byste sami uskutečnili?

Vyberte jednu odpověď

- Určitě ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Určitě ne

12. Z jakých důvodů je podle Vašeho názoru v pořádku se rozvést?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Jednorázová nevěra
- Dlouhodobá nevěra
- Sexuální nesoulad
- Náboženské neshody
- Odlišné politické názory
- Ztráta lásky
- Domácí násilí
- Finanční důvody
- Nedůvěra/ lži
- Žádné, neschvaluji to
- Jiná...

13. Jaké je podle Vašeho názoru ideální životní soužití?

Vyberte jednu odpověď

- Manželství
- Registrované partnerství
- Nesezdané soužití
- Žít s partnerem odděleně
- Svobodný/ svobodná
- Jiná...

14. Jaké jsou podle Vás KLADY a ZÁPORY MANŽELSTVÍ oproti nesezdanému soužití?

Vypište je prosím:

15. Jaké jsou podle Vašeho názoru motivace lidí k uzavření sňatku?

Vyberte jednu nebo více odpovědí

- Láska
- Mít děti
- Čekají dítě
- Ekonomické
- Sexuální styk
- Nátlak rodičů
- Nátlak společnosti
- Jiná...

16. Hlavou rodiny je v dnešní době:

Vyberte jednu odpověď

- Muž
- Žena
- Oba
- Nikdo
- Jiná...

17. Vyberte prosím, které pohlaví podle vašeho názoru v domácnosti provádí častěji následující činnosti:

Vyberte jednu odpověď v každém řádku

	muž	žena	oba
Vaření			
Úklid			
Výchova dětí			
Oprava rozbitého nábytku/ spotřebičů apod			
Pomoc s úkoly dětem			
Výběr dovolené			
Živit rodinu (po finanční stránce)			
Nákup potravin / věcí do domácnost			
Starání se o nemocné děti			
Být na mateřské dovolené			
Vydělávání více peněz			
Vyšší vzdělání			
Trestání dětí			

18. Proč je podle Vás důležitá role otce v rodině?

19. V čem byste si přáli, aby bylo Vaše manželství/ registrované partnerství jiné než Vašich rodičů?

Pokud do manželství vstoupit nechcete považujte prosím tuto otázku za bezpředmětnou.

20. Seřadte prosím hodnoty dle Vašeho názoru podle stupně důležitosti:

Změňte pořadí položek dle svých preferencí (1. - nejdůležitější, poslední-nejméně důležitá)

zdraví

láska

rodina, děti

životní partner

Přátelství

svoboda

mír

Uspokojování svých zájmů a koníčků

Plat

Rozvoj osobnosti

vzdělání

úspěšnost v zaměstnání

Pravda, poznání

Majetek

Děkuji za vyplnění dotazníku a přeji hezký den. ☺